

สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

นางสาววรรณวิษา เกาวิเศษ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL-BASED CURRICULUM DEVELOPMENT OF
SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES
IN TEN SOUTHERN PROVINCES

Miss Wanvisa Phaovisaid

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education
Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

วรรณวิภา เกาวิเศษ : สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ (THE STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL-BASED CURRICULUM
DEVELOPMENT OF SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICES IN TEN SOUTHERN PROVINCES) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว, 199 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ตัวอย่างประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งหมด 468 คน เครื่องมือที่ใช้มี 4 ฉบับ คือ แบบสอบถาม
สำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ และ
แบบสอบถามสำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ
แบบศึกษาเอกสารจำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจำนวน 1 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ 392 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 83.76 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) คณะกรรมการตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นผู้กำหนดควิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของ
หลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ชุมชนที่มีส่วนร่วมกับคณะกรรมการในการทำภารกิจนี้มาก
ที่สุดเป็นตัวแทนผู้ปกครอง ส่วนปัญหาที่พบ คือ ชุมชนและคณะกรรมการยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาและไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดควิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์

2) ในการจัด โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูได้จัด โครงสร้างของเวลาและสาระให้สอดคล้องตามที่กำหนดไว้ใน
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ส่วนปัญหาที่พบ คือ ครูไม่สามารถสอนทันตามเวลาและสาระที่มีอยู่ในโครงสร้าง
เนื่องจากสาระการเรียนรู้มีจำนวนมาก

3) ในการจัดสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา ครูได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้โดยให้มีความ
สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนปัญหาที่พบ คือ ครูมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถ
เฉพาะสาขา ครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่มีเวลาทำแผนการเรียนรู้ และขาดงบประมาณใน
การดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้

4) ในการออกแบบการเรียนรู้ ครูใช้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว และเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพ
จริง มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย
ส่วนสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่โรงเรียนได้มาจากการบริจาคจากเอกชน/มูลนิธิ ด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ ครูได้ดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพ
จริง ส่วนปัญหาที่พบ คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีจำนวน
ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน

5) ในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูได้จัดกิจกรรมแนะแนวโดยยึดหลักให้ผู้เรียน ได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเข้าใจถึง
ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้าง ส่วนการจัดกิจกรรมนักเรียน เน้นการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อ
ประโยชน์ ส่วนปัญหาที่พบ คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งการจัดกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรม
นักเรียน

ภาควิชา หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต วรรณวิภา เกาวิเศษ
สาขาวิชา ประถมศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สำลี ทองธิว
ปีการศึกษา 2549.....

4683742327 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORDS : SCHOOL-BASED CURRICULUM DEVELOPMENT / SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS

WANVISA PHAOVISAID : THE STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL-BASED CURRICULUM DEVELOPMENT OF SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES IN TEN SOUTHERN PROVINCES. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF SUMLEE THONGTHEW, Ph.D., 199 pp.

The purpose of this research was to study the state and problems of school-based curriculum development of small-sized elementary schools under the supervision of educational service area offices in ten southern provinces. The samples of the study were 234 small-sized elementary schools under educational service area offices in ten southern provinces. The data were collected through the 468 teachers who were responsible for developing the first and second key stages of school-based curriculum. The research instruments used in the study were questionnaires, semi-structured interview form and analysis form. The 392 copies of questionnaires, which were accounted for 83.76%, were returned. Means, standard deviation, percentage and content analysis were methodologies used for the analyzing the data. The research findings were as follows:

1) The curriculum committees as stipulated in Education Act B.E. 2542 were the ones who determined vision, missions, goals and learners' desirable characteristics for the school-based curriculum. The representatives of parents were the participant communities and committees who devoted most to the mission. It was also found that the communities and curriculum committees lacked of the understanding on school-based curriculum development and did not have time for the curriculum development activities. Moreover, the teachers lacked of the understanding on the stipulation of vision, missions, goals and desirable characteristics.

2) The arrangement of school curriculum structure: Teachers set up the structure on time and learning substance aligned with the Basic Education Curriculum B.E. 2544. It was found that teachers could not arrange the balance of time on teaching and learning substances that stipulated in the school curriculum because of the exceeded numbers of learning substances.

3) The arrangement of curriculum substances: Teachers formulated the expected learning outcomes and learning substance aligned with the benchmarks, community, local as well as the students' needs. Teachers set up learning units and lesson plans based on integrated learning. It was found that there were not enough teachers as well as those lacked of competency on curriculum substances. There was not plenty of time for teachers to prepare their lesson plans, along with the insufficient budget for the development of curriculum substances.

4) Learning design: Teachers integrated teachings through one teacher and focused on authentic instructions that helped promote happy learning. The curriculum materials and instructional media were bought whereas the audio-visual media such as computers were donated through private sectors and foundations. On the evaluation process, teachers followed the principles from the Basic Education Curriculum B.E. 2544 and they also used authentic assessment. It was also found that some teachers lacked knowledge and understanding of various methods of instructions and evaluations, inadequate of teachers and budget for qualified instructional materials development.

5) Learners' development activities planning: Teachers used guidance activities based on the learners' self development; students learned and understood about themselves, understand about the relationship about themselves and their communities. Students' activities included boy and girl scouts, and it was found that some teachers lacked understanding when designing learners' development activities, guidance and student activities.

Department: Curriculum, Instruction and Educational Technology.....Student's signature Wanvisa Phaovisaid
 Field of study: Elementary Education.....Advisor's signature Sumlee Thongthaw
 Academic year: 2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการศึกษาหาความรู้ ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ร่วมพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุคนธมาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่สละเวลาในการตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียน และคณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ที่อำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอบพระคุณ คุณโชคชาย ฉวีวงศ์ และบริษัทวิริยะประกันภัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บและรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

ขอบพระคุณ คุณพรพิมล ประสงค์พร สำหรับความช่วยเหลือในการตรวจทานและแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบคุณ คุณจิราภรณ์ คงคุ้ม ที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล ขอบคุณ คุณสุวรรณี ฮั่วจัน คุณวิลาพัฒน์ อรุณบุญวาทชาติ คุณชิตติมา พานเข้ม คุณวรางคณา เล้าธนะธรรม และคุณอภิชัย เสถียรวงษ์ รวบรวมถึงพี่ๆ และน้องๆ สาขาวิชาประถมศึกษาทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์เสมอมา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิเลิศและคุณแม่วิญญา เกาวิเศษ ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิต ผู้ให้ชีวิตการศึกษา และสนับสนุนด้านการเงินให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ ขอบคุณพี่ชาย และญาติสนิททุกท่านที่เป็นกำลังใจเสมอมา คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดาและครูอาจารย์ด้วยความรักและเคารพอย่างสูง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	น
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
องค์ประกอบของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	10
ประเภทของหลักสูตร.....	10
องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา.....	17
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	18
นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา.....	23
ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	32
สภาพและปัญหาโดยทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	35
สภาพและปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	35
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ภาคใต้.....	39

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
กำหนดประชากรและเลือกตัวอย่างประชากร	41
สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
วิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	49
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผลการวิจัย.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	116
รายการอ้างอิง.....	119
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	125
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ค รายละเอียดเพิ่มเติมเรื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จากแบบสอบถาม ส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ	182
ภาคผนวก ง รายละเอียดเพิ่มเติมเรื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 10 จังหวัดภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ครูและทำการศึกษา เอกสารของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์.....	191
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	199

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536 - 2546.....	5
2 จำนวน โรงเรียนและจำนวนนักเรียนของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้.....	40
3 จำนวน โรงเรียนประถมศึกษานาขนาดเล็กใน 10 จังหวัดภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจำนวนโรงเรียนที่สุ่มอย่างง่ายตามอัตราส่วนร้อยละ 25 และจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละจังหวัดและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา.....	42
4 จำนวนและร้อยละของครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ.....	52
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษานาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้เล็กจำแนกตามสภาพ.....	54
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้การสัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพ.....	55
7 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	56
8 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตร จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	59
9 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	63
10 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	69
11 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	72

ตาราง	หน้า
12	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามใน ส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 73
13	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มี ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 74
14	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็น แบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 77
15	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มี ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 81
16	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะ เป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 82
17	ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะ เป็นแบบเติมความ แยกตามช่วงชั้นและขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา..... 83
18	ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม..... 89
19	สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร แยกตามขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา..... 92
20	สภาพการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร..... 95
21	ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสาร แยกตามขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา..... 95
22	ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร 98

ตาราง	หน้า
23 ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	183
24 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้าง ของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็น แบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	184
25 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดสาระของ หลักสูตรสถานศึกษาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็น แบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	185
26 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้น และภาพรวม.....	186
27 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม.....	189
28 ปัญหาในการบริหารงานของ โรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและ ภาพรวม.....	189
29 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	192
30 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัด โครงสร้างของ หลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	192
31 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	192
32 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	193
33 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	193
34 ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	194

ตาราง

หน้า

35	ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้าง ของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	194
36	ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	194
37	ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	195
38	ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร.....	196

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งที่เปรียบเสมือนหัวใจหลักของการจัดการศึกษาที่จะขาดเสียมิได้ นั่นคือ หลักสูตร ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้มากมายแต่โดยรวมแล้วหลักสูตร หมายถึง โครงการหรือข้อกำหนด หรือ แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดมวดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา (ภัทรภรณ์ โพนเงิน, 2548) หลักสูตรต้องแสดงถึงสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำเสนอความคิดในการปฏิบัติ การฝึกฝน อบรม อย่างเป็นระบบ ชัดเจนได้ (McNeil, 2003) หลักสูตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในภาพส่วนรวม เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ เป็นการนำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษาและหลักสูตรยังมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละฝ่ายในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกันในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนแล้ว ก็เป็นที่หวังได้ว่าผู้เรียนแต่ละสาขา แต่ละระดับการศึกษาจะได้รับการศึกษาในแนวเดียวกันและถึงแม้ว่าในการปฏิบัติผู้เรียนจะได้รับการประสบการณ์แตกต่างกันไปบ้างแต่การเรียนการสอนย่อมมุ่งสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน (ธีรารัตน์ บัณฑิต, 2542)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย แต่หลักสูตรการศึกษาของประเทศนั้นคือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้มานานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดหลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมคนไทยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งในโลกปัจจุบันได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกได้ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการพลิกประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการจัดการศึกษาไทยจนมีหลักสูตรที่เรียกว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้น โดย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีลักษณะสำคัญ คือ แบ่งการศึกษาเป็นภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีความเป็นเอกภาพ เน้นความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่กำหนดคุณภาพผู้เรียนหรือที่เรียกว่า หลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน (Standard-Based Curriculum) มีเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน คือ มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545)

นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้ว ยังมีการใช้ยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินงานที่เรียกว่า การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ทิศทางการวางแผนการจัดการศึกษาของตนเอง ที่สอดคล้องกันทั้งในระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา ท้องถิ่นและชุมชน ดำเนินการบริหารโดยผู้อำนวยการสถานศึกษา กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพที่ใช้เป็นแนวทางพัฒนา เพื่อให้การบริการด้านการเรียนการสอนมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงต้องรับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้ โดยให้เป็นไปตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำหลักสูตรที่ได้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนจึงมีส่วนที่เป็นแกนกลางเหมือนกัน แต่แตกต่างกันในส่วนที่เพิ่มเติมตามวิสัยทัศน์ และความต้องการของบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ปัญญา แก้วกัญญา, 2545, เล่ม 2) เป็นไปดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ที่กล่าวว่า

“มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม
ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ
ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ”

(พระราชบัญญัติการแห่งชาติ, 2542)

ดังนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
3. กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
4. การออกแบบการเรียนรู้
5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การออกแบบรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เอกสาร
หลักฐานการศึกษาของผู้เรียน
7. การพัฒนาระบบส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา
8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

(วัฒนาพร ระจับทุกข์, 2545)

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของ
แต่ละโรงเรียนนับเป็นเรื่องยากยิ่ง เพราะการที่สถานศึกษาจะพัฒนาหลักสูตรของตนเองขึ้นมาได้
นั้นมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างมากซึ่งจาก
ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในส่วนนี้อยู่มากเช่นกัน โดยสุธี เหลืองมณีเวชย์
(2545) และเชาวณี ผสมทรัพย์ (2546) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของครู มีผลการวิจัยที่
สอดคล้องกันว่า การขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและประสบการณ์ในการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา และความลึกซึ้งในเนื้อหาต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครู นับเป็น
ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปัญหาสำคัญของครูในการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาอีกประการ คือ การที่ครูมีภาระงานมากและมีระยะเวลาในการเตรียมตัวสำหรับการ
พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่เพียงพอ อีกทั้งผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ อินทะแสน (2545) ยัง
เห็นด้วยว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนยังไม่มีความรู้ ความ
เข้าใจเพียงพอเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
วิฑูรย์ เจริญอาชาชัย (2545) ยังพบอีกว่า ครูผู้สอนบางส่วนขาดการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการ
พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ฝ่ายแผนงานขาดการประสานงานในการเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้
ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนข้อมูลบางส่วนไม่เป็นปัจจุบัน จาก

ผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแม้ในโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น หรือโรงเรียนนำร่องที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษาที่ยังประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งถ้าหากมองลึกไปยังกลุ่มสถานศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งที่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอันมาก คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เมื่อมองย้อนไปในช่วงที่มีการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ หรือที่เรียกกันว่า หลักสูตรแม่บท โรงเรียนไม่ต้องพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เอง แต่ก็ยังมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่มีการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น หรือที่เรียกว่า หลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นก้าวแรกเริ่มในการพัฒนาหลักสูตรของตนเองของแต่ละโรงเรียนและจากจุดนี้เองที่ทำให้เห็นถึงสภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังผลการวิจัยของจรงค์ รัตนิชอุรย์ (2532) พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดเอกสารและแหล่งวิชาการสำหรับค้นคว้า ขาดข้อมูลของโรงเรียนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไม่ทราบขอบเขตที่ท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการปรับหลักสูตรได้ เจษฎา เสาทอง(2536) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้รับเอกสารหลักสูตรจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แต่ก็ยังขาดคู่มือ หนังสือและสื่อการสอน ครูขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารไม่มีเวลาพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพรัตน์ ศรีภูมิ (2542) ที่พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยในเรื่องขอบเขตการพัฒนาหลักสูตรที่กรมวิชาการอนุญาต การจัดทำคำอธิบายรายวิชา วิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของจุดประสงค์หลักสูตรรายวิชา การวัดผลและประเมินผลแผนการสอน และความหมายของสื่อการสอน และมณฑิชา ชนะสิทธิ์ (2539) ยังพบอีกว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านไม่มีเวลา กิจกรรมการเรียนการสอนใช้เวลามากกว่าที่กำหนด และครูผู้สอนไม่มีเวลาจัดทำแผนการสอน จากสภาพและปัญหาดังที่กล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดความพร้อมในด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรของตนเองขึ้น หรือที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีความละเอียดและมีความซับซ้อนยิ่งกว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งในด้านขั้นตอนและเนื้อหาสาระที่ต้องดำเนินการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต้องทำการปรับตัวเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ทั้งที่ยังขาดความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรจึงนับเป็นเรื่องที่ยากยิ่งสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

การมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพแต่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกลับเป็นสิ่งที่ยากลำบากที่จะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียนได้ แต่ถึงกระนั้นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการของ

ชุมชนและนักเรียนผู้ด้อยโอกาส โดยชุมชนมองว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสร้างขึ้นเพื่อเป็นการคืนประโยชน์แก่ประชาชนจากการเสียภาษีให้แก่รัฐ จึงไม่สามารถยุบรวม หรือเลิกได้ (Bell และ Sigsworth, 1987) ซึ่งดูได้จากจำนวนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในช่วงปี พุทธศักราช 2536-2546 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มขึ้นและลดลงบ้าง แต่ก็มีความแตกต่างกันไม่มากนักในแต่ละปี ซึ่งในปีพุทธศักราช 2546 มีจำนวน 10,877 แห่ง จากสถานศึกษาทั้งหมด 32,879 แห่ง นับเป็นอัตราส่วนถึง 1 ใน 3 ของโรงเรียนทั้งหมดดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536 - 2546

ปีการศึกษา	จำนวนสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียน 120 คน ลงมา)
2536	10,741
2537	11,247
2538	11,276
2539	11,432
2540	10,649
2541	11,044
2542	10,969
2543	10,934
2544	10,970
2545	10,735
2546	10,877

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ต้องเร่งหาทาง ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะผลักดันให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังคงดำรงอยู่ได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

อนึ่งสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่กล่าวมาข้างต้น เป็นสภาพและปัญหาที่พบก่อนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนและท้องถิ่นโดยตรง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียนและท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจะมีสภาพและปัญหาอย่างไรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ประกอบกับหลังการปรับใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังไม่มีใครศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทำการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ เพื่อนำผลการวิจัยด้านสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และนำผลการวิจัยด้านปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 927 โรงเรียน
 ทั้งนี้ยกเว้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากความไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ อันมีผลกระทบมาจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบทางชายแดนภาคใต้
2. ตัวอย่างประชากร มีดังนี้
  - 2.1 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน หรือ คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด
  - 2.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 คนและช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 คนของแต่ละโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 234 โรงเรียน รวมมีผู้ให้ข้อมูล 468 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ในด้าน การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์, การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา, การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา, การออกแบบการเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ในด้าน การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์, การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา, การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา, การออกแบบการเรียนรู้, การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดวิสัยทัศน์ หมายถึง การกำหนดภาพอนาคตที่พึงปรารถนา มีเอกลักษณ์และมีความเป็นไปได้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงทิศทาง เป้าหมาย ขอบข่าย ภาระงานที่ต้องกระทำในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

การกำหนดภารกิจ หมายถึง การกำหนดภาระ หรือ ฐะ หรือ ข้อตกลงร่วมกันที่จะดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดผลสัมฤทธิ์ปลายทางของผู้เรียนที่สมควรบรรลุเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงค่านิยมโดยให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนที่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้แต่ละโรงเรียนตั้งอยู่

การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการกำหนดเวลาในแต่ละภาคเรียน ชั้นปี หรือช่วงชั้น โดยให้สัมพันธ์กับมวลประสบการณ์ อันได้แก่ เนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยอิงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดเตรียมเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยเป็นไปตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ บนพื้นฐานของหลักการ แนวคิด และรูปแบบทางการศึกษา โดยครอบคลุมถึงกระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยอิงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การวางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บนพื้นฐานของหลักการ แนวคิด และรูปแบบทางการศึกษา โดยครอบคลุมถึงกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยอิงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีดังต่อไปนี้

1. นำผลการวิจัยด้านสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. นำผลการวิจัยด้านปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.1 ประเภทของหลักสูตร
  - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.4 นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา
  - 1.5 ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. สภาพและปัญหาโดยทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
  - 2.1 สภาพและปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
  - 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ภาคใต้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. องค์ประกอบของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดของนักเรียน (the total experience of the child) ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน เป็นทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่ดีอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรจัดขึ้นตามหลักการที่ว่า การศึกษาคือชีวิต (อูมา สุคนธมาน, 2528)

หลักสูตรสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภทตามความแตกต่างของหลักสูตร แต่หากพิจารณาตามระบบความเชื่อพื้นฐาน หรือปรัชญาการศึกษาเป็นหลัก สามารถจำแนกหลักสูตรได้เป็น 5 ประเภท คือ

- 1.1.1 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาสารัตถนิยม (Essentialism)
- 1.1.2 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขานิรันดรนิยม (Perennialism)
- 1.1.3 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาพิพัฒนิยม (Progressivism)
- 1.1.4 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)
- 1.1.5 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

(บุญมี เณรยอค, 2536)

หลักสูตร ทั้ง 5 ประเภท มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาสารัตถนิยม (Essentialism)

ปรัชญาสาขาสารัตถนิยม ยึดเนื้อหา (Subject matter) เป็นหลักสำคัญของการศึกษาและเนื้อหาสาระที่สำคัญ (Essential subject matter) เป็นการเน้นเนื้อหาที่ได้มาจากมรดกทางวัฒนธรรม หลักการสำคัญ 4 ประการตามแนวปรัชญาสาขาสารัตถนิยม มีดังนี้

- 1) การเรียนรู้ คือ การทำงานหนักและประยุกต์ไปใช้ได้ ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้น
- 2) ความริเริ่มทางการศึกษาอยู่ที่ครูมากกว่าผู้เรียน
- 3) มีหลักสูตรการเรียนการสอนแน่นอนล่วงหน้า
- 4) โรงเรียนควรยึดหลักอบรมจิตใจให้มีระเบียบวินัยซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสติปัญญา

จุดมุ่งหมายหลัก คือ การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและค่านิยมไว้ โดยการให้การศึกษาในสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระอันได้มาจากมรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อการเรียนรู้ในเรื่องของความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของสังคมในอดีต ทั้งหมดก็เพื่อการธำรงรักษาสืบต่อไป ในอดีตไว้

ในการจัดการเรียนการสอน ถือว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้กำหนด คัดเลือก และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด นักเรียนก็ถือว่ามีความสำคัญที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ แต่ความสนใจและการให้การศึกษาจะเป็นไปตามแนวทางที่ผู้ใหญ่ หรือ สังคม หรือครูได้กำหนดไว้ การสอนเน้นแบบบรรยายเป็นหลัก นักเรียนเป็นผู้รับฟังและทำความเข้าใจกับเนื้อหาต่างๆ ที่ครูกำหนดไว้ให้

ตัวอย่างหลักสูตรในแนวปรัชญาสาขาสารัตถนิยม มีดังนี้

ก. หลักสูตรรายวิชา (Subject Curriculum or Subject Centered Curriculum) เป็นหลักสูตรที่แบ่งแยกออกเป็นรายวิชาต่างๆ และเป็นหลักสูตรที่เก่าแก่ที่สุด ในบางประเทศยังคงใช้อยู่ และสามารถเห็นได้ว่าการจัดหลักสูตรนี้นิยมใช้ในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนใช้วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่างๆ และความรู้ต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญและการจัดการสอนเป็นไปตามลำดับสาระสำคัญ (Logical sequence) โดยการ จัดลำดับการสอนจากง่ายไปหายาก จากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อยและลำดับการเรียนก่อนและหลัง นอกจากนี้ยังเสริมทักษะด้านการการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนเสริมทักษะใน ด้านการใช้ความคิดเกี่ยวกับตัวเลข และการพิจารณาถึงความถูกต้องของสิ่งต่างๆ ที่เรียนมา หลักสูตรเนื้อหาวิชานี้ถือว่าครูเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่างๆ โดยการใช้ตำราตลอดจนบทเรียน ต่างๆ เป็นสำคัญ ส่วนผู้เรียนเป็นผู้คอยรับความรู้ตามที่ครูถ่ายทอดให้เท่านั้น

ข. หลักสูตรรวมวิชา หรือหลักสูตรสหสัมพันธ์ (Broad-fields Curriculum) เป็นหลักสูตรที่นำเอารายวิชาต่างๆ ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกันรวมกันเข้าเป็นหมวดวิชาเดียวกัน เพื่อมุ่งให้เกิดผลดีในการผสมผสานความรู้ และสามารถวางแผนการเรียนการสอนสะดวกขึ้น มีการนำเอาวิชาต่างๆ ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงรวมเข้าเป็นหมวดวิชาต่างๆ เช่น หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา เป็นต้น

การจัดหมวดหมู่ในหลักสูตรสหสัมพันธ์ ได้จัดแยกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

- 1) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Mathematics and Science)
- 2) สังคมศึกษา (Social studies)
- 3) ภาษาศาสตร์ (Language arts)
- 4) พละนามัย (Health and Physical education)
- 5) ศิลปะและดนตรี (Fine arts and Music)

1.1.2 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขานิรันดรนิยม (Perennialism)

ปรัชญาสาขานิรันดรนิยม เชื่อว่าการศึกษาควรจะได้สอนสิ่งซึ่งเป็นนิรันดรไม่เปลี่ยนแปลง มีคุณค่าไม่ว่าเป็นยุคสมัยใด ซึ่งได้แก่ คุณค่าของเหตุผลและคุณค่าทางศาสนา อีกทั้งเห็นว่า

เนื้อหาวิชามีความสำคัญจริงแต่ไม่ใช่เนื้อหาของการศึกษา เนื้อหาเป็นเพียงสิ่งที่จะนำคนไปสู่สิ่งที่สูงส่งกว่า คือ การเป็นคนที่มีสมบูรณ์

หลักการที่สำคัญตามแนวปรัชญาสาขานิรันดรนิยม มีดังนี้

- 1) แม้ว่าสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันออกไป แต่ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมเหมือนกันในทุกแห่งหนเพราะฉะนั้นการศึกษาจึงควรจะเป็นแบบอย่างเดียวกันสำหรับทุกคน
- 2) ความมีเหตุผล (Rationality) เป็นลักษณะสูงสุดของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงควรใช้ความมีเหตุผลเป็นเครื่องคอยควบคุมสัญชาตญาณอันเป็นอำนาจฝ่ายต่ำของตน เพื่อจะได้บรรลุถึงจุดหมายแห่งชีวิตที่ได้เลือกสรรแล้ว
- 3) หน้าที่ของการศึกษานั้นคือการแสวงหา และการนำมาซึ่งความเป็นจริงอันเป็นนิรันดร (Eternal truth)
- 4) การศึกษามีใช่การเรียนแบบอย่างชีวิตแต่ เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต
- 5) นักเรียนควรจะได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานบางวิชา เพื่อจะเข้าใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่ทรงทนถาวรของโลก
- 6) นักเรียนควรจะได้ศึกษางานนิพนธ์ที่สำคัญทางวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

จุดหมายหลัก คือ การสร้างคนที่มีสมบูรณ์โดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและทำความเข้าใจกับตนเองมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของเหตุผลและสติปัญญา และเมื่อมนุษย์มีเหตุผลกันทุกคน การศึกษาทุกแห่งทุกสถานที่จักเป็นสากล

ในการจัดการเรียนการสอน เน้นเหตุผล และสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ การถกเถียง อภิปราย การใช้เหตุผลและสติปัญญาโต้แย้งกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางสติปัญญา มีความรู้กว้างขวาง นักเรียนจะมีโอกาสพัฒนาความคิดและสติปัญญา และมีบทบาทในการเรียนเท่าๆ กันหรือมากกว่าครู

ตัวอย่างหลักสูตรในแนวปรัชญาสาขานิรันดรนิยม มีดังนี้

- ก. หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (Correlated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์ในหมวดวิชา หรือระหว่างวิชาที่มีความสอดคล้อง ต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันไม่ขาดตอน เช่น วรรณคดีกับประวัติศาสตร์ เป็นต้น

1.1.3 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาพัฒนานิยม (Progressivism)

ปรัชญาสาขาพัฒนานิยม เน้นความมีอิสระเสรีของมนุษย์ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของตัวเองในทุกด้านไม่เฉพาะสติปัญญาเท่านั้น โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับสังคมมากขึ้น เด็กพร้อมที่จะไปอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ปรับตัว

ได้อย่างดี กระบวนการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญพอๆ กับเนื้อหา เรื่องราวในปัจจุบันมีความสำคัญกว่าอดีตหรืออนาคต

หลักการที่สำคัญ ตามแนวปรัชญาสาขาพัฒนานิยม มีดังนี้

- 1) การศึกษาคือชีวิต ไม่ใช่การเตรียมตัวเพื่อชีวิต
- 2) การเรียนควรเรียนในสิ่งที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของเด็ก
- 3) การเรียนโดยวิธีแก้ปัญหาย่อมจะมีความสำคัญกว่าการเรียนโดยวิธีท่องจำเนื้อหาวิชา
- 4) บทบาทของครูนั้นไม่ใช่เป็นผู้บงการหรือออกคำสั่ง แต่จะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและคำปรึกษา
- 5) โรงเรียนควรส่งเสริมให้เด็กเกิดความร่วมมือ ไม่ใช่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน
- 6) วิถีทางแบบประชาธิปไตยเท่านั้นที่จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กับทางแนวความคิดและบุคลิกภาพอย่างเสรี ซึ่งสิ่งนี้เองคือลักษณะที่จำเป็นสำหรับพัฒนาการที่ถูกต้อง

จุดมุ่งหมายหลัก คือ จะต้องให้การศึกษาทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญาควบคู่กันไป ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดและลักษณะพิเศษของผู้เรียนด้วย

ในการจัดการเรียนการสอน เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach) และเป็น การเรียนโดยการปฏิบัติ (Learning by Doing) หรือวิธีแก้ปัญห (Problem Solving) และถือว่าการเรียนรู้ของคนไม่ได้หยุดอยู่แต่โรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนินไปตลอดชีวิตของผู้เรียน ครูในสาขาปรัชญาสาขานี้จะทำหน้าที่ในการเตรียมการแนะนำ การให้คำปรึกษาและเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง นักเรียนมีอิสระในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เลือกเนื้อหากิจกรรมที่สนใจด้วยตนเองได้ รายวิชาเลือกต่างๆ จะต้องสนองตอบผู้เรียนอย่างเพียงพอ

ตัวอย่างหลักสูตรในแนวปรัชญาสาขาพัฒนานิยม มีดังนี้

ก. หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity and Experience Curriculum) หรือหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered Curriculum) หรือหลักสูตรยึด การดำรงชีวิต (Area of Living Design) ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกัน กล่าวคือ การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ใด ๆ ก็ตามต้องจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการ ดำรงชีวิต โดยผู้เรียนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการเลือกหากิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ และ ตรงกับจุดหมายในหลักสูตร ลักษณะการร่วมกิจกรรมจะต้องอยู่บนพื้นฐานความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

ข. หลักสูตรที่ยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต (Social Process and Life Function) เป็นหลักสูตรที่สร้างโดยยึดสังคมเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นฐาน ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เป็นความคิดตามนักการศึกษา John Dewey มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษา เป็นเครื่องมือในการสร้างและปฏิรูปเสียใหม่ ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดระบบการเรียน โดยยึดงานหรือกิจกรรมเป็นหลัก ครูเป็นเพียงผู้เสนอแนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างครู-นักเรียน นักเรียน-นักเรียน

1.1.4 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม พัฒนามาจากรูปแบบและแนวคิดของปรัชญาสาขาพัฒนานิยม แต่เน้นการศึกษาเพื่อการนำไปสู่การสร้างสังคมใหม่ เป็นสังคมที่มีความเสมอภาค ยุติธรรมกว่า สังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือเรียกว่าเป็นการปฏิรูปสังคม

หลักการที่สำคัญตามแนวปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม มีดังนี้

- 1) การศึกษาจะต้องรับภาระที่จะสร้างสรรค์ระบบสังคมใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็น สังคมที่บรรลुकคุณค่าขั้นพื้นฐานของวัฒนธรรมและในขณะเดียวกันก็ให้สอดคล้องกับภาวะทาง เศรษฐกิจและสังคมของโลกยุคใหม่ด้วย
- 2) สังคมใหม่จะต้องเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งมีประชาชน ของสังคมเป็นผู้ควบคุมสถาบันต่างๆ ตลอดจนทรัพยากรทั้งหลาย
- 3) เด็ก โรงเรียน และการศึกษาย่อมจะเป็นไปตามหลักของสังคมและ วัฒนธรรมโดยไม่มีกรอบค้ำ
- 4) ครูจะต้องหาทางให้เด็กมองเห็นความถูกต้องและความจำเป็นที่จะ สร้างสรรค์สังคมใหม่
- 5) ในด้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนการค้นหาคำรู้นั้นจะต้อง เน้นที่จุดหมายปลายทางของการศึกษา และสิ่งที่จะเรียนเป็นสิ่งสำคัญ

จุดมุ่งหมายหลัก คือ การศึกษาจะต้องช่วยแก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ เพื่อส่งเสริมพัฒนา สังคมโดยตรง โดยมุ่งสร้างระเบียบใหม่ของสังคมจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่และต้องอยู่บนรากฐาน ของประชาธิปไตย อีกทั้งจะต้องให้เด็กเห็นความสำคัญของสังคมควบคู่ไปกับตนเอง

การจัดการเรียนการสอน มีลักษณะคล้ายกับปรัชญาพัฒนานิยม คือ ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วย ตนเอง ลงมือทำเอง มองเห็นปัญหา และเข้าใจเรื่องราวด้วยตนเอง ใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางปรัชญา มา ประกอบด้วยเพื่อให้การศึกษาปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างกว้างขวางรัดกุม ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด เป้าหมายปลายทางจะเป็นไปเพื่อสังคมเป็นหลัก บทบาทของครูตามปรัชญานี้จะต้องเป็นนักบุกเบิก

นักแก้ปัญหาและมีความรอบรู้เรื่องสังคมและปัญหาสังคม นักเรียนตามปรัชญานี้จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับปรัชญาพิพัฒนนิยม แต่จะมองเห็นความสำคัญที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่า

ตัวอย่างหลักสูตรในแนวปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม มีดังนี้

ก. หลักสูตรแกนวิชา (Core Curriculum) เป็นการจัดหลักสูตรในแบบที่มีการผสมผสานกันระหว่าง เนื้อหาวิชาการประสบการณ์ กิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน โดยมีความมุ่งหมายที่จะสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก และรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนและสังคมตลอดจนชีวิตประจำวันของผู้เรียน

สรุปแล้วหลักสูตรแบบแกน คือ การจัดรายวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้มาเป็นศูนย์กลางหรือแกน (Core) และมีรายวิชาอื่นๆเป็นวิชาสนับสนุนวิชาแกน และถือว่าวิชาแกนเป็นวิชาที่สำคัญที่สุดของหลักสูตร

ข. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งคัดเลือกมาจากหลายวิชา แล้วจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์และต่อเนื่อง มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต จะเห็นได้ชัดเจนในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยนำวิชาหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เรียกว่า “มวลประสบการณ์” มาจัดกลุ่มเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

1.1.5 หลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

ปรัชญานี้มีความเชื่อมั่นว่าธรรมชาติของคน สภาพแวดล้อมทางสังคมล้วนเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว แต่ทุกคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ เพราะมีอิสระในการเลือก ทุกสิ่งทุกอย่างไม่อยู่คงที่ แต่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ปรัชญานี้เน้นความมีอิสระเสรีภาพในตัวผู้เรียนมากที่สุด การเรียนจะเกิดจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยปราศจากการบังคับ เน้นการพัฒนาตนเองและความรับผิดชอบของผู้เรียน การเรียนรู้เป็นไปเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

ในด้านการศึกษา ปรัชญานี้ยังไม่ได้กำหนดแนวทางอะไรที่ชัดเจนแต่ก็มีการนำมาปฏิบัติอยู่ในหลายๆ แห่ง เช่นที่โรงเรียน Summer Hill ทั้งในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ตัวอย่างหลักสูตรในแนวปรัชญา มีดังนี้

ก. หลักสูตรเอกัตบุคคล (Individualized Curriculum) เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน การจัดหลักสูตรแบบนี้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถและอัตราความเร็วของแต่ละคน มีโอกาสเลือกได้มาก ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบ

ข. หลักสูตรส่วนบุคคล (Personalized Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันตามความเหมาะสมและความสนใจของผู้เรียน เรียกว่า สัญญาการเรียน เพื่อส่งเสริมและดึงเอาศักยภาพของผู้เรียนออกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำให้เกิดคุณลักษณะทางการศึกษามากขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน มีทางเลือกกิจกรรมการเรียนหลายด้าน เป็นการศึกษาที่ประกันได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริง สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของตนเองและชุมชน

(ไพฑูริย์ สตินลารัตน์, 2523; บุญมี เฌรยอด, 2536; รุจิระ ภูสาระ, 2545; สมนึก ชาติทอง, 2548)

นอกจากหลักสูตรตามแนวปรัชญาสาขาสารัตถนิยม ปรัชญาสาขาวันครนิยม ปรัชญาสาขาพัฒนานิยม ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม และปรัชญาสาขาอัตถิภาวะนิยม ยังมีอีกหลักสูตรหนึ่งซึ่งมีลักษณะเด่นแยกออกมา คือ หลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่น (Rural Philosophy for Education)

หลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่นมีลักษณะที่สำคัญ คือ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามวิถีทางของสัญชาตญาณ การแสวงหาคำตอบของมนุษย์ โดยตามปกติแล้วมนุษย์จะบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ โดยเอาตัวเองเข้าปะทะสัมพันธ์เชิงรุก เชื่อมโยงสิ่งที่กำลังศึกษากับประสบการณ์ที่มีอยู่โดยมองทุกๆ อย่าง อย่างเป็นพลวัตของกันและกันเพื่อสร้างความหมายที่แท้จริงให้กับสิ่งที่กำลังเรียนรู้อยู่ นอกจากนี้หลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่นยังมุ่งเน้นให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล รู้จักการใช้ธรรมชาติแบบยั่งยืน

หลักสูตรในแนวปรัชญา คือ

ก. หลักสูตรท้องถิ่น (Local Curriculum) สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1) กลุ่มหลักสูตรท้องถิ่นที่อิงหลักสูตรแกนกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและรูปแบบการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

2) กลุ่มหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นภายใต้บริบทความพร้อมและความต้องการของโรงเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างหรือในที่นี้คือการปรับหลักสูตรให้มีความ

เป็นท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตจริงได้

3) กลุ่มหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นโดยการเข้าเป็นแนวร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

4) กลุ่มหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างโดยชุมชนในท้องถิ่น ทุกหน่วยสังคมเข้าเป็นแนวร่วมในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรที่มุ่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชน (สำลี ทองธิว, 2545)

ปัจจุบันนี้หลักสูตรจะไม่ร่างขึ้นตามแนวทางปรัชญาหนึ่งปรัชญาใดเท่านั้น แต่มักเป็นการผสมผสานและเลือกนำมาใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพสังคมเป็นหลัก การผสมผสานแนวคิดทางปรัชญาเรียกว่าเป็นแบบ Eclecticism ซึ่งเป็นรูปแบบของปรัชญาการศึกษาที่ประเทศไทยใช้เป็นหลักปฏิบัติ (บุญมี เฌรยอด, 2536)

หลักสูตรสถานศึกษาก็เป็นหลักสูตรตามปรัชญาแบบ Eclecticism ด้วยเช่นกัน โดยถึงแม้หลักสูตรสถานศึกษาจะมีลักษณะเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based Curriculum) ก็คือหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย หรือเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะ กระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้, 2547) แต่หลักสูตรสถานศึกษาก็มีความยืดหยุ่นสูงในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยการเปิดกว้างแก่สถานศึกษาในการจัดหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงมีความแตกต่างกันออกไปด้วยเช่นกัน และแม้แต่หลักสูตรภายในสถานศึกษาเดียวกันก็ต้องมีการจัดหลักสูตรที่มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างครบถ้วน ด้วยเหตุนี้หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีลักษณะของการผสมผสานแนวคิดทางปรัชญาหรือเป็นแบบ Eclecticism

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา คือ แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และ โลกอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545)

กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ (2547) อธิบายถึงองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1) วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และทุกองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาควรสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า โรงเรียนมีภารกิจหลักที่จะพัฒนานักเรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ ส่วนจุดเน้นอื่นๆ ซึ่งรวมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนต้องการเน้น เป็นสิ่งที่เสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

2) โครงสร้างของหลักสูตร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

2.1) กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2) ขอบข่ายสาระหลัก

2.3) เวลาเรียน (ชั่วโมง)

2.4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.5) เกณฑ์การจบหลักสูตรหรือการผ่านช่วงชั้น

3) คำอธิบายรายวิชา (โครงสร้างรายวิชา) ควรระบุมาตรฐานช่วงชั้นที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การรายงานผลและการเทียบโอน เนื้อหาสาระหลัก วิธีการประเมินผลและเวลาเรียน

4) หน่วยการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นส่วนที่นำมามาตรฐานไปสู่การปฏิบัติในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะบรรลุมาตรฐานหรือไม่ อย่างไร ก็อยู่ในขั้นตอนนี้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างแท้จริง ทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยครูต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่ต้องการให้ “นักเรียนรู้และปฏิบัติได้” ในมาตรฐานนั้นคืออะไร

1.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545) เสนอกระบวนการจัดทำหลักสูตรซึ่งมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจและภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีภารกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้

สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติการที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

ความหมายของวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการคิดไปข้างหน้าอย่างมีเอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ต้องสามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด

ภารกิจ หรือ พันธกิจ (Mission) หมายถึง สิ่งที่แสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมาย (Goal) หมายถึง เป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม สถานศึกษาต้องร่วมมือกับชุมชนในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถกำหนดขึ้นตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็น โดยต้องมีการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ

2) การจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1) สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่มสาระเป็นรายปี ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2.2) มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน

2.3) เวลาของแต่ละกลุ่มสาระ เวลาของหน่วยการเรียนรู้และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี

3) การจัดทำสาระของหลักสูตรมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ที่

ระบุนความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3.2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดไว้ข้างต้น และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

3.3) กำหนดเวลา โดยในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) และช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

3.4) การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของสาระการเรียนรู้รายปี รวมทั้งเวลาที่กำหนดไว้แล้วมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

3.5) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

3.6) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

4) การออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1) การจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรมทั้งนี้ ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนา

สิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้ใน ลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย นำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้บูรณาการในการจัดการ เรียนรู้

4.2) สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ หลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและ ใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่ง การเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการ เรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหา สาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างพอเพียง ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืม ได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไป อย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก แสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา

4.3) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียน ของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่าง เต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องทำหลักเกณฑ์และแนว ปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือ ปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการ วัดและประเมินผล ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

5) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมโดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

5.1) กิจกรรมนักเรียน แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

-กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน

-กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

5.2) กิจกรรมแนะแนว

6) การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา

7) การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงควรพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน ในเรื่องต่อไปนี้

7.1) การพัฒนากระบวนการแนะแนว

7.2) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

7.3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

7.4) เครือข่ายวิชาการ

8) การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นจริง วรณี ศิริวัฒน์ (2545) และวิจักษ์ เจริญอาชาชัย (2545) พบว่า สถานศึกษามีการสร้างตระหนักรู้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรแก่คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง มีการพัฒนาบุคลากร จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและจัดแผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดโครงสร้างของ

หลักสูตรสถานศึกษาแล้วครูผู้สอนจัดทำสาระของหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ มีฝ่ายวิชาการของสถานศึกษากำหนดการวัดผลประเมินผล ตลอดจนออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการจัดครูเข้าสอนตามประสบการณ์ของครู มีการจัดตารางการเรียนการสอน จัดบริการวัสดุหลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน อีกทั้งมีการนิเทศและติดตามผลโดยฝ่ายวิชาการและศึกษานิเทศก์

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาส่งผลต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังผลการวิจัยของสุกมาส ลิมาวัฒนชัย (2547) พบว่า ผู้เรียนทุกโรงเรียนมีทักษะกระบวนการ ได้แก่ มีการทำงานเป็นทีม มีการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนด้านครูผู้สอน พบว่า ครูทุกโรงเรียนมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร มีพฤติกรรมการทำงานและการพัฒนาตนเองดีขึ้น

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตร ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการ และกระบวนการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ครูมีภาระงานมาก อีกทั้งจำนวนหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อ และโสตทัศนูปกรณ์มีไม่เพียงพอเนื่องจากมีงบประมาณจำกัด ไม่พบว่ามี การบันทึกผลการนิเทศ และไม่มีจัดการนิเทศอย่างเป็นทางการ (จุฑารัตน์ อินทะแสน, 2545 และวิฑูรย์ เจริญอาสาชัย, 2545) และในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ยังขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม (สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์, 2546)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ตัวแปรด้านนโยบาย การบริหาร ด้านความพร้อมของบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อ อุปกรณ์ อาคารและสถานที่ และตัวแปรความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรของผู้บริหาร พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจจากหน่วยงานต้นสังกัด และความเพียงพอของอัตรากำลังครู (สุกมาส ลิมาวัฒนชัย, 2547 และ กัทธาภรณ์ โพนเงิน, 2548)

1.4 นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2547) ได้รวบรวมนโยบายสำคัญที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545-2559) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (2540 อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2547) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้กำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึก อาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ในการจัดการศึกษานั้นได้ให้ความสำคัญต่อชุมชนละส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน เอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน การศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

1.4.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) (2545 อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2547) ได้ระบุให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน เช่น บทที่ 4 วัตถุประสงค์และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 7 ส่งเสริมให้ประชาชน เอกชน องค์กรประชาคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี และให้มีการประสานวิทยากรสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การศึกษามีบทบาทนำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 11 ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ และองค์กรเอกชน ประสานความร่วมมือและทรัพยากรระหว่างกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งความรู้ของชุมชนด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ ตลอดจนให้มีคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น เพื่อกำกับดูแล วางแผน และจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งความต้องการของท้องถิ่น

สำหรับแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 8 ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจน คือ ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันอื่นๆ และสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและจัดการศึกษาของชุมชน

1.4.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (2545) ได้ให้รายละเอียดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.4.3.1 ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา

- 1) ส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (มาตรา9(6))
- 2) ให้มีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา39)

การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระโดยมีการกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ (มาตรา43)

มาตราการ

1) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา40)

2) จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา34)

1.4.3.2 ด้านหลักสูตร

1) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา8 (2))

2) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา24(6))

3) ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (มาตรา29)

มาตราการ

1) จัดหลักสูตรให้ประกอบด้วยความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (มาตรา23(1))

2) จัดหลักสูตรให้ประกอบด้วยสาระความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (มาตรา23(3))

3) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตาม วัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (มาตรา27)

1.4.3.3 ด้านกระบวนการเรียนรู้

ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถและเต็มศักยภาพ (มาตรา22)

1.4.3.4 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งระดม ทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรอาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษา (มาตรา58)

1.4.4 แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) (2544 อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2547)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาและฝึกอบรม ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งรัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึงตนเอง และตัดสินใจในกิจการได้เอง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดทำแผนนโยบายการจัดการศึกษา ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพอสรุปในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ประชาชนมีส่วนร่วม ดังนี้

1.4.4.1 ภารกิจจัดการศึกษา

ดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

1.4.4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ในข้อที่ 4 ระบุว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่นดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

1.4.4.3 นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา

จัดระบบบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย ความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการศึกษาให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชน หรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

เป้าหมาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากรัฐและดำเนินการจัดการศึกษา
  - 2) จัดการศึกษาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาเอกชน โดยรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย
  - 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ
  - 4) สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา
- มาตรการ

- 1) มีการเตรียมความพร้อมในการรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากรัฐและดำเนินการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มาตรฐาน ตามศักยภาพความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น โดยได้รับการประสานและส่งเสริมสนับสนุน จากกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง

2) ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา

1.4.4.4 นโยบายด้านหลักสูตร

ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดสาระหลักสูตรแกนกลางและสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

เป้าหมาย

1) การจัดทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้จะต้องมีความหลากหลาย และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

2) สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคำนึงถึงความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

3) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของรัฐ โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมของแต่ละท้องถิ่น

มาตรการ

1) ให้สถานศึกษากำหนดรายละเอียดสาระของหลักสูตรแกนกลางและสาระของหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีความต่อเนื่องหลากหลาย ซึ่งต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

2) สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรที่ผู้เรียนสะสมไว้ในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบ ไม่ว่าจะ เป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์ทำงาน

3) สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดสาระของหลักสูตรแกนกลางที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีรายละเอียดสาระการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้

-ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

-ความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

-ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

-ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

4) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงสาระความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

5) จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

6) สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดติดตามประเมินผลการศึกษาหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่องและร่วมปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามที่กำหนด

7) พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการในบริบทของสังคมไทย

1.4.4.5 นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณด้านการเงิน ทรัพยากรในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาและ จัดสรรงบประมาณให้แก่การศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมาย

1) จัดระบบและหรือวางแผนระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากเงินงบประมาณ ทรัพยากรในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กร สถาบันรวมทั้งจากต่างประเทศและภาษีเพื่อการศึกษาใน อัตราส่วนที่เหมาะสมของงบประมาณทั้งหมดในปีงบประมาณนั้นๆ

2) ส่งเสริม สนับสนุน รณรงค์ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรการ

1) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม

2) สนับสนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและลงทุนให้สถานศึกษาตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

3) สนับสนุนเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นตามความเหมาะสมและความจำเป็น

4) สนับสนุนเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐให้เท่าเทียมกัน

5) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

6) จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น

7) จัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

8) ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวทางการ

จัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

9) ให้ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

10) สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้สถานศึกษาสามารถมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

11) ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรต่างๆ โดยการสนับสนุนการอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

1.5 ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยบริการทางการศึกษา อันเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมี 175 เขตใน 76 จังหวัด โดยมีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน และกำกับดูแลการดำเนินการ ภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ การกำกับ ดูแล สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.5.1 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1.5.1.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

1.5.1.2 วิเคราะห์การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และทำหน้าที่กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม เร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาดังกล่าว

1.5.1.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษา

1.5.1.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา

1.5.1.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.10 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการ อนุกรรมการ และ คณะทำงานด้านการศึกษา

1.5.1.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานตัวแทนกระทรวงศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา ในกรณีที่ต้องมีกิจกรรมร่วมหรือเป็นตัวแทนการดำเนินการหรือการประชุมใน จังหวัด โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอเมืองทำหน้าที่เป็นตัวแทน และประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นในจังหวัดเดียวกัน ส่วนการดำเนินกิจกรรมในระดับอำเภอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งอยู่ในเขตอำเภอนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทน

1.5.1.12 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานนโยบายจาก ส่วนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2546 กำหนดให้มี 6 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มงานอำนวยการ
- 2) กลุ่มงานบุคลากร
- 3) กลุ่มงานนโยบายและแผน
- 4) กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษา
- 5) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
- 6) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545ก)

1.5.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางการบริหารและการจัดการงานวิชาการของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1.5.2.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.5.2.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด

1.5.2.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

1.5.2.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.5.2.5 มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดและพัฒนาการศึกษา

ขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการงานวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา มีดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 5) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545ข)

2. สภาพและปัญหาโดยทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.1 สภาพและปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มีสภาพและปัญหาสำคัญ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1) นักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย ดังผลการวิจัยของ อุบล รักการงาน (2531), สังเวียน ดังคณาพร (2538) และมนตรี ศรีเพชร (2546) ที่พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนอัตราค่าจ้างครู จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โรงเรียนไม่มีบทบาทในการสรรหาบุคคล จึงมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูที่มีอยู่จึงมีภาระงานมาก อีกทั้งขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้ เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร

2) สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาที่ใหญ่กว่าเช่น อัตราส่วนครู:นักเรียนซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1:25 แต่สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กอัตราส่วน ครู:นักเรียน เท่ากับ 1:8-11 เท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ได้พยายามดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กในหลาย ๆ รูปแบบ ตั้งแต่อดีต เช่น โครงการปรับปรุงแผนการสอนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่ง จงรักษ์ รัตนวิฑูรย์ (2532) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนด แต่ก็ยังพบปัญหาที่สำคัญ คือ คณะทำงานมีภารกิจอื่นมาก ขาดเอกสารและแหล่งวิชาการสำหรับค้นคว้า ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน การประสานงานไม่สะดวก ผู้นิเทศมีจำนวนน้อย และการสรุปรายงานยังไม่มีรูปแบบและข้อมูลที่ชัดเจน

จวบจนปัจจุบันทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดเดิมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานดังนี้

2.1) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก หน่วยงานทุกระดับในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ทั้งทางตรงถึงกลุ่มเป้าหมายและทางอ้อมโดยผ่านสื่อในหลายลักษณะ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุท้องถิ่น เว็บไซต์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้

สังคม โดยเฉพาะชุมชนที่มีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่ที่เกิดความตระหนักในการที่จะช่วยกันสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กท้องถิ่นของตน

2.2) สํารวจข้อมูลพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน บุคลากร รวมไปถึงครุภัณฑ์ที่จำเป็น ข้อมูลต่างๆเหล่านี้ต้องถูกนำมาวิเคราะห์ให้เป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

2.3) จัดทำแผนที่ทางการศึกษา (Educate Mapping) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากข้อ 2.1 มาจัดทำแผนที่ทางการศึกษา ซึ่งแสดงที่ตั้งเส้นทาง แหล่งทรัพยากรสนับสนุนของโรงเรียน ตัวป้อนที่เป็นทั้งนักเรียนและทรัพยากรบุคคลอื่น ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนจัดสรรโอกาสทางการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพ

2.4) จัดแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะนำข้อมูลและสารสนเทศที่สำรวจได้ข้างต้นมาจัดทำเป็นเป้าหมายพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพและชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โรงเรียนที่พร้อมรับการพัฒนามีคุณภาพ และประเภทสุดท้าย คือ โรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพและชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนา ซึ่งต้องยุบรวม เลิกล้ม เพราะประชาชนขาดศรัทธา ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และมีทางเลือกในการบริหารจัดการแบบอื่นที่ดีกว่า แผนดังกล่าวมีทั้งแผนระยะยาวและสั้น มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนรวมทั้งมีงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาขนาดเล็กอย่างเพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาขนาดเล็กอาจใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไปก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความขาดแคลนของสถานศึกษา

2.5) การจัดซื้อหนังสือเรียน / แบบฝึกหัด ปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งคือ หนังสือเรียน ซึ่งเดิมคือได้รับแจกให้ยืมเรียนซึ่งไม่เพียงพอ ต่อมาสำนักงานงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณสำหรับหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดรวมไว้ในค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน ซึ่งตามปกติโรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับเงินอุดหนุนที่เป็นค่าใช้จ่ายรายหัวน้อย เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนน้อย หากงบรายหัวนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กถูกนำไปเป็นค่าหนังสือ / แบบฝึกหัดแล้ว ก็จะยิ่งทำให้มีงบสำหรับพัฒนาโรงเรียนน้อยลงไปอีก

ดังนั้นจึงได้จัดสรรงบสำหรับหนังสือเรียน / แบบฝึกหัดเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะจัดซื้อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4, 5 ทุกคนใน 5 กลุ่มสาระหลัก คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคม และภาษาอังกฤษ ส่วนอีก 3 กลุ่มสาระ จะซื้อร้อยละ 30 ของนักเรียน สำหรับหนังสือเรียนในชั้น ป.3 และ ป.6 กำลังอยู่ในช่วงของการปรับปรุงจึงยังไม่แจกในปีนี้

2.6) หน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ (Computer mobile unit) ในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนนั้น จำนวนนักเรียนจะเป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดสรร ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กมักไม่ได้รับจัดสรรครุภัณฑ์ที่มีราคาสูงๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กจะไม่มีโอกาสได้เรียนคอมพิวเตอร์ นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษด้วยเหตุนี้ จึงมีแนวคิดที่จะนำคอมพิวเตอร์เข้าไปหานักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ โดยจัดเป็นหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ ซึ่งเรียกว่า Computer mobile unit

ลักษณะของหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่นั้น จะมีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับภาระจะนำหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ดังกล่าว ไปใช้ในสภาพภูมิศาสตร์เช่นไร เช่นถ้าโรงเรียนอยู่ที่พื้นราบก็จะใช้รถบัสหรือรถตู้ แต่ถ้าอยู่ในถิ่นทุรกันดารก็จะใช้รถ 6 ล้อที่มีสภาพดี

รูปแบบของหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเลือกใช้มี 3 รูปแบบ คือ Bus mobile unit (มีคอมพิวเตอร์คันละ 11 เครื่อง) และ Container mobile unit (มีคอมพิวเตอร์คันละ 15 เครื่อง) เหมาะสมกับพื้นราบห่างไกล วิ่งให้บริการสัปดาห์ละ 6 วัน รวม 120 วัน (พฤษภาคม-กันยายน)

ในบางพื้นที่อาจมีสภาพไม่เหมาะที่จะใช้หน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ อย่างไรก็ตามก็ยังคงต้องมีวิธีการที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีเลือกโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งที่โรงเรียนอื่นๆสามารถเดินทางมาได้สะดวก เป็นศูนย์กลางเป็นที่ตั้งห้องคอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกับรถ Mobile unit เพียงแต่เปลี่ยนค่าน้ำมันเป็นค่าพาหนะให้ครูและนักเรียนเดินทางมาเรียนคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนศูนย์คอมพิวเตอร์

2.7) จัดหาสื่อการเรียนการสอน / หนังสือห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน นับเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นห้องสมุดยังเป็นแหล่งความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งต้องการให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่เรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปัจจุบันงบประมาณเรื่องสื่อการเรียนการสอนและหนังสือห้องสมุดอยู่ในขอบุคลากรนักเรียน ดังนั้นทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีสื่อการเรียนการสอนและหนังสือห้องสมุดน้อย ทั้งที่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กก็จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องต่างๆเหมือนโรงเรียนขนาดอื่นๆ งบประมาณสำหรับสื่อการเรียนการสอน / หนังสือห้องสมุดจัดให้พื้นฐานเท่ากันโรงเรียนละ 10,000 บาท และเพิ่มเติมให้ตามจำนวนนักเรียนอีกคนละ 65 บาท เช่น โรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียน 100 คน โรงเรียนก็จะได้งบส่วนนี้เท่ากับ 16,500 บาท

2.8) การหมุนเวียนครู โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนครูที่มีความสามารถเฉพาะทาง ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่มีครูที่มีประสบการณ์จัดขึ้นอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องหาบุคลากรเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งบุคลากรอาจมาจากโรงเรียนที่มีครูเกินเกณฑ์ที่กำหนด

หรืออาจเป็นนักศึกษาฝึกสอนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องบริหารจัดการเรื่องเวลาสำหรับบุคลากรภายนอกอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

รูปแบบการหมุนเวียนครู

- ก. ครูจากโรงเรียนที่มีครูเกินหมุนเวียนมาสอนที่โรงเรียนขนาดเล็กสัปดาห์ละ 1-2 วัน
- ข. ครูเพียงพอแต่ผู้ไม่ตรง ให้สลับโรงเรียนกันสอน
- ค. กรณีครูขาดแคลน
  - จ้างครู 1 คน หมุนเวียนสอน 2-3 โรงเรียน
  - จ้างครู 1 คน ปฏิบัติงานแทนครูแกนนำหรือครูต้นแบบแล้วให้ครูแกนนำหรือครูต้นแบบไปช่วยเหลือด้านวิชาการแก่โรงเรียนขนาดเล็ก
    - ขอครูนักศึกษาฝึกสอน
    - ใช้วิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอน
    - ใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายช่วยจัดกิจกรรม

ในการหมุนเวียนครูจะใช้งบประมาณเป็นค่าจ้าง / ค่าตอบแทน และค่าพาหนะในการเดินทางโรงเรียนละ 2000 บาทต่อเดือน รวมเป็นเงิน 108,770,000 บาท ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณนั้น คงต้องพิจารณาตามความจำเป็น ซึ่งต้องมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณสำหรับการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่ต้องดำเนินการเกลี้ยครูก่อนเป็นอันดับแรกจากโรงเรียนที่ครูเกิน ไปยังโรงเรียนที่ครูขาดแคลน จากนั้นหากยังขาดอยู่จึงจะจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาสอน

2.9) การพัฒนาครู รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีลักษณะต่างจากโรงเรียนทั่วไปในบางเรื่องทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะขาดแคลนปัจจัยด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาครูไม่ครบชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำต้องเร่งพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม รูปแบบในการพัฒนาครูนั้นคงต้องพยายามไม่ให้ครูทิ้งห้องเรียนไปเข้ารับการอบรม / สัมมนา เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนอยู่แล้ว งบประมาณที่จัดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะจัดให้ 500 บาทต่อครู 1 คน

2.10) การนิเทศ ติดตามผล การนิเทศเป็นกระบวนการแนะนำช่วยเหลือผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น การติดตามผลการดำเนินงานจะช่วยให้สามารถเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยได้อย่างทันที่ผู้ที่จะไปนิเทศติดตามผล ก็คือศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งในปีงบประมาณ 2547 นี้ ควรไปนิเทศอย่างน้อย 2 ครั้ง งบประมาณที่จัดให้ นั่นคือ 500 บาท ต่อโรงเรียน

2.11) การซ่อมแซมอาคารสถานที่เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะงบประมาณที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ซ่อมแซม เพราะเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณได้คำนึงความคุ้มค่าไว้เป็นเกณฑ์หนึ่ง ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กจึงได้งบประมาณด้านนี้น้อย หรือไม่ได้เลยในบางปี ซึ่งทำให้โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งชำรุดทรุดโทรมจำเป็นต้องซ่อมแซมอย่างเร่งด่วน งบประมาณที่จัดให้สำหรับซ่อมแซมอาคารสถานที่ จัดให้โดยเกณฑ์การจัดสรรโรงเรียนละ 5,000 บาท อย่างไรก็ตาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องวิเคราะห์ตามความจำเป็น บางแห่งอาจใช้งบประมาณมากกว่า 5,000 บาท บางแห่งอาจน้อยกว่า 5,000 บาท หรือไม่ต้องใช้เลย โรงเรียนที่มีแผนว่าจะยุบรวมเลิกก็ไม่ต้องซ่อมแซม

ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะมีความพยายามในการจัดการกำหนดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น แต่ยังคงประสบปัญหาดังที่ ผลการวิจัยของหทัยรัตน์ เสียงตั้ง (2546) พบว่า บุคลากรไม่ต้องการให้ยุบโรงเรียน ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ งบประมาณค่าใช้จ่ายค่าพาหนะไม่เหมาะสม งานธุรการไม่ลดลง และรวมโรงเรียนแล้วก็ยังเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเหมือนเดิม อีกทั้งยังเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบรวมหรือล้มเลิกได้ คือ การจัดกิจกรรมการสอนแบบรวมชั้นเรียน, จัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น, ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่วนแนวทางการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา คือ การใช้เงินอุดหนุนการศึกษา, การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม, การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน และการสนับสนุนช่วยเหลือของหน่วยงานอื่น ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

2.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ภาคใต้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ มีจำนวนรวม 1,224 โรงเรียน มีนักเรียนรวม 95,326 คน โดยหากมองลึกลงในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว พบว่าแต่ละเขตมีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่ใกล้เคียงกัน แต่มีจำนวนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตพื้นที่การศึกษา 3 ที่มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 105 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 7,699 คน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่มากที่สุดในพื้นที่ภาคใต้ และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต มีจำนวนโรงเรียน 10 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 721 คน ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ข้อมูล ณ 10 มิ.ย. 46

ที่	จังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน	
		โรงเรียน	นักเรียน
1	กระบี่	71	5,567
2	ชุมพร เขต 1	40	3,264
3	ชุมพร เขต 2	50	4,040
4	ตรัง เขต 1	51	3,858
5	ตรัง เขต 2	48	3,555
6	นครศรีธรรมราช เขต 1	47	3,574
7	นครศรีธรรมราช เขต 2	73	5,291
8	นครศรีธรรมราช เขต 3	105	7,699
9	นครศรีธรรมราช เขต 4	45	3,649
10	นราธิวาส เขต 1	13	1,091
11	นราธิวาส เขต 2	15	1,235
12	ปัตตานี เขต 1	26	2,118
13	ปัตตานี เขต 2	26	2,062
14	พังงา	73	5,403
15	พัทลุง	56	4,667
16	ภูเก็ต	10	721
17	ยะลา เขต 1	16	1,326
18	ยะลา เขต 2	24	1,427
19	ระนอง	33	2,292
20	สงขลา เขต 1	41	3,421
21	สงขลา เขต 2	33	3,005
22	สงขลา เขต 3	36	2,861
23	สตูล	42	3,373
24	สุราษฎร์ธานี เขต 1	42	3,020
25	สุราษฎร์ธานี เขต 2	79	6,112
26	สุราษฎร์ธานี เขต 3	62	4,968
	รวม	1,224	95,326

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและเลือกตัวอย่างประชากร
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

1. กำหนดประชากรและเลือกตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 927 โรงเรียน

ทั้งนี้ยกเว้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากความไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ อันมีผลกระทบมาจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบทางชายแดนภาคใต้

1.2 ตัวอย่างประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน หรือ คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ตัวอย่างประชากรที่ให้ข้อมูลในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

1) ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 คน และช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 คนของแต่ละโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน รวมตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 468 คน ซึ่งครูที่ตอบแบบสอบถามได้มาจากการเลือกแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1.1) ศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 927 โรงเรียน
- 1.2) ศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนและรายชื่อของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัดใน 10 จังหวัดภาคใต้
- 1.3) ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนที่ได้จากข้อ 1.2) โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 25 ของโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ดังนั้นจะได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 234 โรงเรียน
- 1.4) กำหนดผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 คน คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 คน และช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 คน ในแต่ละโรงเรียนที่ได้จากข้อ 1.3) รวมมีตัวอย่างประชากรทั้งหมด 468 คน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กใน 10 จังหวัดภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจำนวนโรงเรียนที่สุ่มอย่างง่ายตามอัตราส่วนร้อยละ 25 และจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละจังหวัดและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนที่สุ่มตามอัตราส่วนร้อยละ 25	จำนวนครูที่ตอบแบบสอบถาม (คน)
1	กระบี่	71	18	36
2	ชุมพร เขต 1	40	10	20
	ชุมพร เขต 2	50	13	26
3	ตรัง เขต 1	51	13	26
	ตรัง เขต 2	48	12	24
4	นครศรีธรรมราช เขต 1	47	12	24
	นครศรีธรรมราช เขต 2	73	18	36
	นครศรีธรรมราช เขต 3	105	26	52
	นครศรีธรรมราช เขต 4	45	11	22
5	พังงา	73	18	36
6	พัทลุง	56	14	28
7	ภูเก็ต	10	3	6
8	ระนอง	33	8	16
9	สตูล	42	11	22
10	สุราษฎร์ธานี เขต 1	42	11	22
	สุราษฎร์ธานี เขต 2	79	20	40
	สุราษฎร์ธานี เขต 3	62	16	32
	รวม	927	234	468

2) ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบ เป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ของแต่ละโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 9 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 9 คน ซึ่งครูที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1) ทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาจากผู้วิจัยทั้งหมด

2.2) กำหนดโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ และเพื่อเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ครู ที่กล่าวมาข้างต้น โดยในการกำหนดโรงเรียนเลือกมาจากโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามและมีลักษณะ ดังนี้

ก. ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถระบุสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนของตนเองได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการแสดงถึงการให้ความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูล อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

ข. ผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2.3) โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามและมีลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนดมากที่สุด มีจำนวน 12 โรงเรียน ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือราชการที่ออกจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครูและศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2.2) และได้รับการตอบกลับเพื่อแสดงความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 9 โรงเรียน

2.4) ผู้วิจัยทำการติดต่อกับโรงเรียนจากข้อ 2.3) ด้วยตนเองทางโทรศัพท์ และแต่ละโรงเรียนระบุผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 1 คน ทั้งนี้เพราะครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 มีจำนวนเพียง 1 คน เนื่องจากบุคลากรมีจำกัด ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีผู้ให้การสัมภาษณ์จำนวน 1 คนจากแต่ละโรงเรียน คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 มีจำนวน 1 คน รวมมีตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 9 คน จาก

9 โรงเรียน และในการนี้มีเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ครูทั้ง 9 คน

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 4 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ แบบศึกษาเอกสารจำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 **แบบสอบถาม** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 ภูมิภาคใต้ จำนวน 2 ฉบับ สำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 ฉบับและสำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรและโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.1.2 สร้างและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และแก้ไข

2.1.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อกระทงต่าง ๆ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านเป้าหมาย และเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประสงค์

- การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึง

- การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

- การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- การออกแบบการเรียนรู้

- การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แบบสอบถามทั้งหมดมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ(Check List) และ แบบเติมข้อความ

2) แบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านเป้าหมาย และเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประสงค์

- การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึง

- การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

- การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- การออกแบบการเรียนรู้

- การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แบบสอบถามทั้งหมดมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ(Check List) และ แบบเติมข้อความ

2.2 **แบบศึกษาเอกสาร** เป็นแบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำประเด็นเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามมาประกอบการสร้างแบบศึกษาเอกสาร

2.2.2 สร้างแบบศึกษาเอกสาร โดยแบบศึกษาเอกสารมีลักษณะเป็นแบบเดิมความ เพื่อเติมรายชื่อเอกสาร และรายละเอียดของเอกสารอย่างย่อ โดยเอกสารที่ทำการวิเคราะห์ ได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาและนำแบบศึกษาเอกสารที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และแก้ไข

2.2.3 ปรับปรุงแบบศึกษาเอกสารตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้เป็นฉบับสมบูรณ์

2.2.4 นำแบบศึกษาเอกสารฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ซึ่งแบบศึกษาเอกสารมีลักษณะเป็นแบบเดิมความ เพื่อเติมรายชื่อเอกสาร และรายละเอียดของเอกสารอย่างย่อ โดยเอกสารที่ทำการวิเคราะห์ ได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 **แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.3.1 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำประเด็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามมาประกอบการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย 13 ข้อคำถาม ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 5 ข้อ โดยมีประเด็นเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และภาระงานในโรงเรียนของผู้ให้สัมภาษณ์ และคำถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 8 ข้อ โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

1) สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดโครงสร้าง การจัดทำสาระ การออกแบบการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- 2) สภาพและปัญหาในการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพและปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
- 4) สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียน
- 5) สภาพและปัญหาการทำแผนและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 6) สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายของครู
- 7) สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้โดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมของตนเอง
- 8) สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและแก้ไข

2.3.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้เป็นฉบับสมบูรณ์

2.3.4 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ/หรือ ช่วงชั้นที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ที่เป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยในการตอบแบบสอบถามจากจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสอบถามซึ่งมีจำนวน 234 โรงเรียน

3.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้นัดหมายเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามกลับคืนแก่ผู้วิจัยไว้ในแบบสอบถาม ในการนี้ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถาม 3 ครั้ง ตั้งแต่ช่วงวันที่ 23 มกราคม 2549 - 3 กรกฎาคม 2549 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทางไปรษณีย์อีกทั้งทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามโรงเรียนด้วยตนเองในบางส่วน รวมจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 392 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.76 จากจำนวนที่ส่งไปยังตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 468 ฉบับ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 และทำการศึกษาเอกสารในโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูและศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่ทำการสัมภาษณ์จำนวน 12 โรงเรียน

3.2.2 ผู้วิจัยทำการติดต่อและส่งหนังสือขอความร่วมมือที่ได้จากข้อ 3.2.1 ไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูและศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 12 โรงเรียน และได้รับการตอบกลับเพื่อแสดงความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 9 โรงเรียน

3.2.3 ผู้วิจัยทำการติดต่อกับโรงเรียน ด้วยตนเองทางโทรศัพท์ เพื่อนัดเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ครูและศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่ทำการสัมภาษณ์โดยแต่ละโรงเรียนระบุผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 1 คน ทั้งนี้เพราะครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 มีจำนวนเพียง 1 คน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด จากนั้นจึงเดินทางไปสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารด้วยตนเองระหว่าง

วันที่ 12 กรกฎาคม 2549 – 18 กรกฎาคม 2549 รวมมีตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 9 คนจาก 9 โรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 และจากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การคำนวณหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

1. หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละของแต่ละรายการ} = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x_i แทน คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพ และปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากแบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ที่ได้กลับคืนมาจำนวน 392 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.76 จากการสัมภาษณ์ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 9 คน และจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์ครูทั้ง 9 โรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 4 ถึง 6)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 7 ถึง 10)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สุศึกษาและพลศึกษา	89	45.4	83	42.3	172	43.9
ศิลปะ	93	47.4	85	43.4	178	45.4
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	104	53.1	90	45.9	194	49.5
ภาษาต่างประเทศ	83	42.3	85	43.4	168	42.9
4. ครูมีภาระงานสอนและภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน	194	99	189	96.4	383	97.7
5. ครูได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปี 2545-2547	190	96.9	196	100	386	98.5
6. หน่วยงานที่จัดอบรมและจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่						
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	170	86.7	177	90.3	347	88.5
มหาวิทยาลัย	14	7.1	13	6.6	27	6.9
กลุ่มโรงเรียน	100	51.0	92	46.9	192	49.0
อื่นๆ	23	11.7	15	7.7	38	9.7

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผล ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.6 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.8 มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.9 และในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3 ครูเกือบทุกคนมีภาระงานสอนและภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน คิดเป็นร้อยละ 99 ครูได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปี 2545-2547 คิดเป็นร้อยละ 96.9 หน่วยงานที่จัดอบรมและจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.7 และเป็นมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.1

ช่วงชั้นที่ 2

ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.3 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.8 และน้อยที่สุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษาและพลศึกษาในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ครูมีภาระงานสอนและภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน คิดเป็นร้อยละ 96.4 ครูทุกคนได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปี 2545-2547 หน่วยงานที่จัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.3 และมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.6

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.9 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.6 มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.9 และในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9 ครูมีภาระงานสอนและภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน คิดเป็นร้อยละ 97.7 ครูได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปี 2545-2547 คิดเป็นร้อยละ 98.5 หน่วยงานที่จัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.5 และมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.9

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้เล็ก จำแนกตามสภาพ

สภาพทั่วไปของโรงเรียน	จำนวน	
	Mean	SD
1. โรงเรียนมีผู้บริหารและครูนับรวมกัน	7	1.5
2. จำนวนห้องเรียน	8	0.7
3. จำนวนนักเรียนในปัจจุบัน	72	22.3

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้เล็ก ปรากฏผลดังนี้

โรงเรียนมีจำนวนครูและผู้บริหารรวมกันโดยเฉลี่ย 7 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.5 จำนวนห้องเรียนในโรงเรียนโดยเฉลี่ย 8 ห้อง มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.7 และมีจำนวนนักเรียน ทั้งโรงเรียนโดยเฉลี่ย 72 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22.3

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้การสัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (N = 9)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	44.4
หญิง	5	55.5
2. อายุ		
30 - 39 ปี	1	11.1
40 - 44 ปี	-	-
45 - 49 ปี	3	33.3
50 - 54 ปี	4	44.4
55 - 59 ปี	1	11.1
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	9	100
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้บริหาร โรงเรียน	-	-
ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน	-	-
ครูฝ่ายวิชาการ	3	33.3
ครูฝ่ายบุคลากร	1	11.1
ครูฝ่ายงบประมาณ	3	33.3
ครูฝ่ายทั่วไป	2	22.2
5. รับภาระงานมากกว่า 1 ตำแหน่ง (ยกเว้นการสอน)	9	100

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์ ปรากฏผล ดังนี้

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 อายุอยู่ระหว่าง 50 - 54 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 ทุกคนมีวุฒิทางการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรี ตำแหน่งปัจจุบัน คือ ครูฝ่ายวิชาการและครูฝ่ายงบประมาณในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และเป็นครูฝ่ายบุคลากรน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.1 ทุกคนรับภาระงานมากกว่า 1 ตำแหน่ง (ยกเว้นการสอน)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตารางที่ 7 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้						
1) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	181	92.3	182	92.9	363	92.6
2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	168	85.7	171	87.2	339	86.5
3) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา	138	70.4	137	69.9	275	70.2
4) คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา	88	44.9	92	46.9	180	45.9
5) อื่น ๆ	5	2.6	7	3.6	12	3.1
2. โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยมีบุคคลต่างๆ ดังนี้						
1) ตัวแทนผู้ปกครอง	175	89.3	163	83.2	338	86.2
2) ตัวแทนชุมชน	124	63.3	105	53.6	229	58.4
3) ตัวแทนนักเรียน	111	56.6	104	53.1	215	54.8
4) ตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจ	43	21.9	36	18.4	79	20.2
5) ตัวแทนจากภาครัฐ	51	26.0	45	23.0	96	24.5
6) อื่น ๆ	17	8.7	18	9.2	35	8.9
3. โรงเรียนจัดทำภารกิจของสถานศึกษาโดยมีรายละเอียด ดังนี้						
1) ระบุแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา	181	92.3	187	95.4	368	93.9
2) อื่นๆ	4	2	3	1.5	7	1.8

ตารางที่ 7 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. โรงเรียนจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยมี รายละเอียด ดังนี้						
1) ระบุคุณภาพของผู้เรียน	175	89.3	171	87.2	346	88.3
2) สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	191	97.4	189	96.4	380	96.9
3) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	177	90.3	177	90.3	354	90.3
4) สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชน และท้องถิ่น	171	87.2	166	84.7	337	86
5) สอดคล้องกับพันธกิจสถานศึกษา	171	87.2	173	88.3	344	87.8
6) อื่นๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. โรงเรียนได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้ สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น โดยร่วมมือกับบุคคล ต่างๆ ดังนี้						
1) ผู้บริหาร โรงเรียน	188	95.9	190	96.9	378	96.4
2) ตัวแทนผู้ปกครอง	160	81.6	153	78.1	313	79.8
3) ตัวแทนชุมชน	105	53.6	107	54.6	212	54.1
4) ครู / อาจารย์	186	94.9	183	93.4	369	94.1
5) ตัวแทนนักเรียน	115	58.7	101	51.5	216	55.1
6) ตัวแทนจากภาคเอกชน/ภาคธุรกิจ	22	11.2	21	10.7	43	11.0
7) ตัวแทนภาครัฐ	31	15.8	29	14.8	60	15.3
8) อื่น ๆ	2	1.0	1	0.5	3	0.8

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนด
วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.3 และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.9

การร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยร่วมมือกับตัวแทนผู้ปกครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.3 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.9

การจัดทำภารกิจของสถานศึกษา โดยการระบุแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 92.3

การจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.4 และน้อยที่สุด คือ จัดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น และสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 87.2

การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น โดยการร่วมมือกับผู้บริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.9 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.2

ช่วงชั้นที่ 2

การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.9 และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.9

การร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยร่วมมือกับตัวแทนผู้ปกครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.2 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.4

การจัดทำภารกิจสถานศึกษา โดยการระบุแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 95.4

การจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.4 และจัดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.7

การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น โดยการร่วมมือกับผู้บริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.7

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.6 และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.9

การร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยร่วมมือกับตัวแทนผู้ปกครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.2 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.2

การจัดทำภารกิจสถานศึกษา โดยการระบุแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 93.9

การจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และจัดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86

การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น โดยการร่วมมือกับผู้บริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.4 และร่วมมือกับตัวแทนจากภาคเอกชน / ธุรกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11

ตารางที่ 8 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตร จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. สาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน						
มีลักษณะ ดังนี้						
1) ระบุความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	175	89.3	170	86.7	345	88.0
2) สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	161	82.1	165	50.6	326	83.2
3) สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน	171	87.2	164	83.7	335	85.5
4) สอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	189	96.4	178	48.5	367	93.6

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. โรงเรียนจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้						
1) ภาษาไทย	68	34.7	73	37.2	141	36.0
2) คณิตศาสตร์	42	21.4	47	24	89	22.7
3) วิทยาศาสตร์	161	82.1	168	85.7	329	83.9
4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	146	74.5	143	73	289	73.7
5) สุขศึกษาและพลศึกษา	98	50.0	90	45.9	188	48.0
6) ศิลปะ	70	35.7	65	33.2	135	34.4
7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี	102	52.0	102	52.0	204	52.0
8) ภาษาต่างประเทศ	32	16.3	33	16.8	65	16.6
9) จัดให้อยู่ในรูปแบบของการบูรณาการในวิชาต่าง ๆ	43	21.9	41	20.9	84	21.4
8. โรงเรียนจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ดังนี้						
1) ภาษาไทย	137	69.9	139	70.9	276	70.4
2) คณิตศาสตร์	113	57.7	123	62.8	236	60.2
3) วิทยาศาสตร์	98	50	107	54.6	205	52.3
4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	99	50.5	96	49.0	195	49.7
5) สุขศึกษาและพลศึกษา	86	43.9	85	43.4	171	43.6
6) ศิลปะ	94	48.0	93	47.4	187	47.7
7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี	92	46.9	84	42.9	176	44.9
8) ภาษาต่างประเทศ	84	42.9	81	41.3	165	42.1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. โรงเรียนจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้						
1) ภาษาไทย	122	62.2	107	54.6	229	58.4
2) คณิตศาสตร์	99	50.5	95	48.5	194	49.5
3) วิทยาศาสตร์	109	55.6	91	46.4	200	51.0
4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	117	59.7	130	66.3	247	63.0
5) สุขศึกษาและพลศึกษา	57	37.7	54	39.1	111	38.4
6) ศิลปะ	60	39.7	55	39.9	115	39.8
7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี	61	40.4	59	42.8	120	41.5
8) ภาษาต่างประเทศ	61	31.1	67	34.2	128	32.7

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยกำหนดให้มีความสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.4 และกำหนดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1

การจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.3

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.9 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9

การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยบูรณาการวิชาภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 และบูรณาการวิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.1

ช่วงชั้นที่ 2

การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยระบุความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและค่านิยมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.7 และกำหนดให้ มีความสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.5

การจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.7 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.8

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.9 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.3

การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยบูรณาการวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.3 และบูรณาการวิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยกำหนดให้มีความ สอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 93.6 และกำหนดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 83.2

การจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.9 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.6

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.4 และจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อย ละ 42.1

การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยบูรณาการวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63 และบูรณาการวิชาภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อย ละ 32.7

ตารางที่ 9 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

สภาพการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10. โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีลักษณะ ดังนี้						
1) การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว	144	73.5	137	69.9	281	71.7
2) การบูรณาการแบบคู่ขนาน	8	4.1	9	4.6	17	4.3
3) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ	17	8.7	15	7.7	32	8.2
4) การบูรณาการแบบโครงการ	29	14.8	26	13.3	55	14.0
5) อื่น ๆ	20	10.2	23	11.7	43	11.0
11. โรงเรียนมีรูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ดังนี้						
1) การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง	185	94.4	181	92.3	366	93.4
2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง	155	79.1	144	73.5	299	76.3
3) การเรียนรู้ร่วมกัน	165	84.2	158	80.6	323	82.4
4) การเรียนรู้จากธรรมชาติ	131	66.8	125	63.8	256	65.3
5) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	168	85.7	158	80.6	326	83.2
6) การเรียนรู้แบบบูรณาการ	149	76.0	129	65.8	278	70.9
7) การเรียนรู้แบบโครงงาน	115	58.7	123	62.8	238	60.7
8) ผู้เรียนมีแฟ้มสะสมงาน	150	76.5	144	73.5	294	75.0
9) อื่น ๆ	11	5.6	14	7.1	25	6.4
12. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้						
1) เน้นให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจว่า ท้นต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และวัฒนธรรม	192	98.0	186	94.9	378	96.4
2) จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้	194	99.0	196	100	390	99.5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล	174	88.8	174	88.8	348	88.8
4) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก	158	80.6	161	82.1	319	81.4
5) บูรณาการการศึกษาเข้ากับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม	179	91.3	184	93.9	363	92.6
6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มี สุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี	180	91.8	181	92.3	361	92.1
7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค	159	81.1	163	83.2	322	82.1
8) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในประวัติศาสตร์ของ ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	180	91.8	180	91.8	360	91.8
9) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความ เป็นไทย อันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา และภูมิปัญญาไทย	181	92.3	187	95.4	368	93.9
10) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักใน ท้องถิ่นและ ชุมชนของตน	178	90.8	181	92.3	359	91.6
13. โรงเรียนพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ ดังนี้						
1) การสร้าง/ผลิตเอง	119	60.7	124	63.3	243	62.0
2) การจัดทำเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงบางส่วน	107	54.6	104	53.1	211	53.8
3) การเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย	147	75.0	150	76.5	297	75.8

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4) ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก						
สถานศึกษา	148	75.5	148	75.5	296	75.5
5) อื่น ๆ	16	8.2	5	2.6	21	5.4
14. โรงเรียนจัดหา สื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ						
ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้						
1) งบประมาณประจำปีของโรงเรียน	96	49.0	93	47.4	189	48.2
2) บริจาคจากเอกชน,มูลนิธิ (เงิน หรือ สื่อ)	98	50.0	94	48.0	192	49.0
3) บริจาคจากท้องถิ่น,องค์การบริหารส่วนตำบล (เงิน หรือ สื่อ)	82	41.8	80	40.8	162	41.3
4) เงินบำรุงการศึกษา	8	4.1	16	8.2	24	6.1
5) การจัดงานเพื่อหารายได้	87	44.4	97	49.5	184	46.9
15. โรงเรียนจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัด						
และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา						
เพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน	180	91.8	181	92.3	361	92.1
16. โรงเรียนจัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้						
ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้						
1) การประเมินจากการปฏิบัติ	188	95.9	188	95.9	376	95.9
2) การประเมินตามสภาพจริง	190	96.9	190	96.9	380	96.9
3) การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน	160	81.6	160	81.6	320	81.6
4)การประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน	154	78.6	144	73.5	298	76.0
5) อื่นๆ	26	13.3	19	9.7	45	11.5
17. โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ						
ดังนี้						
17.1 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	188	95.9	186	94.9	374	95.4

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	196	100	194	99	390	99.5
โดยดูจาก						
1) เพิ่มสะสมงาน	150	76.5	147	75.8	297	76.2
2) แบบวัดพฤติกรรม	170	86.7	149	76.8	319	81.8
3) บันทึกความดี	137	69.9	137	70.6	274	70.3
4) อื่นๆ	28	14.3	28	14.3	56	14.4
17.3 การประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน	178	90.8	179	91.3	357	91.1
17.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	161	82.1	161	82.1	322	87.0
18. โรงเรียนจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	188	95.9	185	94.4	373	95.2

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.5 และเป็นการบูรณาการแบบคู่ขนานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1

รูปแบบ / วิธีการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.4 และเป็นการเรียนรู้แบบโครงงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.7

การจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกือบทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 99 และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.1

ด้านสื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้วิธีการค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.5 และใช้วิธีการจัดทำเพิ่มเติม / เปลี่ยนแปลงบางส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.6

การจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ของโรงเรียน ได้มาจากการบริจาคจากเอกชน, มูลนิธิมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 และได้มาจากเงินบำรุงการศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 91.8

รูปแบบที่จัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และเป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.6

กิจกรรมที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 95.9 ทุกโรงเรียนมีการประเมินจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยการใช้แบบวัดพฤติกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.7 และใช้การบันทึกความคืบหน้าน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.9 การประเมินการอ่าน การคิด วิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 90.8 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 82.1

การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 95.9

ช่วงชั้นที่ 2

ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.9 และเป็นการบูรณาการแบบคู่ขนานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.6

รูปแบบ / วิธีการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.3 และเป็นการเรียนรู้แบบโครงงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.8

การจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1

ด้านสื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.5 และใช้วิธีการจัดทำเพิ่มเติม / เปลี่ยนแปลงบางส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.1

การจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ของโรงเรียนได้มาจากการจัดงานเพื่อหารายได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 และได้มาจากเงินบำรุงการศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.2

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 92.3

รูปแบบที่จัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และเป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.5

กิจกรรมที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 94.9 เกือบทุกโรงเรียนมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 99 โดยการใช้แบบวัดพฤติกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.8 และใช้การบันทึกความคิมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.6 การประเมินการอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการเขียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 91.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 82.1

การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 94.4

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.7 และเป็นการบูรณาการแบบคู่ขนานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.3

รูปแบบ / วิธีการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.4 และเป็นการเรียนรู้แบบโครงงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.7

การจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเกือบทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 99.5 และจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.4

ด้านสื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.8 และใช้วิธีการจัดทำเพิ่มเติม / เปลี่ยนแปลงบางส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.8

การจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ของโรงเรียนได้มาจากการบริจาคจากเอกชน, มูลนิธิ (เงิน หรือ สื่อ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49 และได้มาจากเงินบำรุงการศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 92.1

รูปแบบที่จัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และเป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76

กิจกรรมที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 95.4 เกือบทุกโรงเรียนมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 99.5 โดยการใช้แบบวัดพฤติกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.8 และใช้การบันทึกความคิมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.3 การประเมินการอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการเขียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 91.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 87

การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 95.2

ตารางที่ 10 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196	N=196	N=196	N=196	N=392	N=392
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
19. โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบ ดังนี้						
1) การแบ่งกลุ่มตามระดับชั้น	136	69.4	124	63.3	260	66.3
2) การแบ่งกลุ่มตามกิจกรรม	36	18.4	46	23.5	82	20.9
3) ทุกชั้นอยู่กลุ่มเดียวกัน	21	10.7	22	11.2	43	11.0
4) อื่นๆ	12	6.1	27	13.8	39	9.9
20. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยมีหลักในการปฏิบัติ ดังนี้						
1) ผู้บริหารและครูทุกคนมีบทบาทในการแนะแนว	170	86.7	161	82.1	331	84.4
2) รู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล	10	5.1	8	4.1	18	4.6

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) ให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ของตนเองกับสังคมรอบข้าง	174	88.8	183	93.4	357	91.1
4) มีความเท่าเทียมกันในการได้รับการแนะแนว	114	58.2	118	60.2	232	59.2
5) การพัฒนาระบบการแนะแนวของสถานศึกษาเน้นเป็นแบบเชิงรุก ซึ่งมีทั้งการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคน	100	51.0	107	54.6	207	52.8
6) มีพันธกิจร่วมกันระหว่างบ้าน ชุมชนและสถานศึกษาเพื่อดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	56	28.6	44	22.4	100	25.5
7) มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการแนะแนว	35	17.9	21	10.7	56	14.3
8) อื่น ๆ	9	4.6	21	10.7	30	7.7
21. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนักเรียนในรูปแบบ ดังนี้						
1) กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน (ชุมนุม/ชมรม)	134	68.4	132	67.3	266	67.9
2) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์	189	96.4	190	96.9	379	96.7
3) กิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียน / โครงการพิเศษ	21	10.7	15	7.7	36	9.2
4) อื่น ๆ	7	3.6	12	6.1	19	4.8

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดโดยการแบ่งกลุ่มตามระดับชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
69.4 และทุกชั้นอยู่กลุ่มเดียวกันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.7

การจัดกิจกรรมแนะแนว โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเข้าใจถึง
ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.8 และยึดหลักการรู้จักและ
เข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.1

การจัดกิจกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยูวภาษาและผู้บำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.4 และจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียน/โครงการพิเศษน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.7

ช่วงชั้นที่ 2

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดโดยการแบ่งกลุ่มตามระดับชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.3 และทุกชั้นอยู่กลุ่มเดียวกันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.2

การจัดกิจกรรมแนะแนว โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.4 และยึดหลักการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1

การจัดกิจกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยูวภาษาและผู้บำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.9 และจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียน/โครงการพิเศษน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดโดยการแบ่งกลุ่มตามระดับชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.3 และทุกชั้นอยู่กลุ่มเดียวกันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11

การจัดกิจกรรมแนะแนว โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.1 และยึดหลักการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.6

การจัดกิจกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยูวภาษาและผู้บำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.7 และจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียน/โครงการพิเศษน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบเติมความ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) พบว่า มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับน้อยเกือบทุกชั้นตอน ดังที่แสดงในตารางที่ 11 ถึง 16 ยกเว้นเรื่องการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาที่มีปัญหาในระดับมากที่สุด ดังที่แสดงในตารางที่ 12

เมื่อพิจารณาในส่วนของแบบเติมความ กลับพบว่า มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่น่าสนใจเพิ่มเติมหลายประการ ดังที่แสดงในตารางที่ 17 ถึง 18

**ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ในส่วนที่
มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)**

ตารางที่ 11 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน
และการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จาก
แบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานและ การจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196	N=196	N=196	N=196	N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	37	18.9	39	19.9	76	19.4
2. การประสานงานกับคณะกรรมการในการดำเนินการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	43	21.9	38	19.4	81	20.7
3. การร่วมมือระหว่างโรงเรียนและกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา	27	13.8	25	12.8	52	13.3
4. การจัดทำพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา	12	6.1	20	10.2	32	8.2
5. การจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	20	10.2	21	10.7	41	10.5
6. การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ สภาพและปัญหาในท้องถิ่น	8	4.1	8	4.1	16	4.1

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.9 ปัญหาด้านการประสานงานกับคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.9 ปัญหาในการร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.8 ปัญหาในการจัดทำพันธกิจสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.1 ปัญหา

ในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.2 ปัญหาในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 4.1

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.9 ปัญหาด้านการประสานงานกับคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.4 ปัญหาในการร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.8 ปัญหาในการจัดทำพันธกิจสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.2 ปัญหาในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.7 ปัญหาในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 4.1

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.4 ปัญหาด้านการประสานงานกับคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.7 ปัญหาในการร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.3 ปัญหาในการจัดทำพันธกิจสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.2 ปัญหาในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.5 ปัญหาในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 4.1

ตารางที่ 12 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. การกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า "เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง	178	90.8	175	89.3	353	90.1
8. การแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	20	10.2	17	8.7	37	9.4

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาจากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า “เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง” โดยคิดเป็นร้อยละ 90.8 มีปัญหาเป็นส่วนน้อยในการแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคิดเป็นร้อยละ 10.2

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า “เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง” โดยคิดเป็นร้อยละ 89.3 มีปัญหาเป็นส่วนน้อยในการแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคิดเป็นร้อยละ 8.7

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า “เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง” โดยคิดเป็นร้อยละ 90.1 มีปัญหาเป็นส่วนน้อยในการแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคิดเป็นร้อยละ 9.4

ตารางที่ 13 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน	17	8.7	9	4.6	26	6.6
10. การกำหนดสาระการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ดังนี้						
10.1 ภาษาไทย	11	5.6	18	9.2	29	7.4

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10.2 คณิตศาสตร์	8	4.1	20	10.2	28	7.1
10.3 วิทยาศาสตร์	13	6.6	27	13.8	40	10.2
10.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	13	6.6	19	9.7	32	8.2
10.5 สุขศึกษาและพลศึกษา	10	5.1	19	9.7	29	7.4
10.6 ศิลปะ	12	6.1	16	8.2	28	7.1
10.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	20	10.2	27	13.8	47	12.0
10.8 ภาษาต่างประเทศ	22	11.2	28	14.3	50	12.8
11. การจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	15	7.7	13	6.6	28	7.1
12. การจัดทำคำอธิบายรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ดังนี้						
12.1 ภาษาไทย	18	9.2	20	10.2	38	9.7
12.2 คณิตศาสตร์	20	10.2	14	7.1	34	8.7
12.3 วิทยาศาสตร์	19	9.7	17	8.7	36	9.2
12.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	21	10.7	14	7.1	35	8.9
12.5 สุขศึกษาและพลศึกษา	20	10.2	14	7.1	34	8.7
12.6 ศิลปะ	22	11.2	14	7.1	36	9.2
12.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	20	10.2	21	10.7	41	10.5
12.8 ภาษาต่างประเทศ	20	10.2	20	10.2	40	10.2
13. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ	48	24.5	53	27.0	101	25.8
14. การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	67	34.2	78	39.8	145	37.0

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.7 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.2 และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1

ปัญหาในการจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.7

ปัญหาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.2 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.2

ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 24.5

ปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 34.2

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.6 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.3 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.2

ปัญหาในการจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 6.6

ปัญหาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.7 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหาที่น้อยที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.1

ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 27

ปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 39.8

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.6 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.8 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหาที่น้อยที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.1

ปัญหาในการจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.1

ปัญหาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.5 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 25.8

ปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 37

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	68	34.7	84	42.9	152	38.8
16. การยึดหลักการจัดการเรียนการสอน โดย "ผู้เรียนมีความสำคัญ" หรือ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง"	19	9.7	16	8.2	35	8.9
17. การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ	24	12.2	21	10.7	45	11.5
18. การจัดการเรียนการสอน โดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้						
1) เน้นให้ผู้เรียนรู้และ เข้าใจข่าว ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และวัฒนธรรม	34	17.3	26	13.3	60	15.3
2) จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนใจและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้	25	12.8	17	8.7	42	10.7
3) จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล	42	21.4	39	19.9	81	20.7
4) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก	42	21.4	45	23.0	87	22.2

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5) บูรณาการการศึกษาเข้ากับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตนตามหลักศาสนาของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม	24	12.2	22	11.2	46	11.7
6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี	21	10.7	16	8.2	37	9.4
7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค	50	25.5	51	26.0	101	25.8
8) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	25	12.8	21	10.7	46	11.7
9) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความเป็นไทย อันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬาและภูมิปัญญาไทย	21	10.7	19	9.7	40	10.2
10) จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักในท้องถิ่นและชุมชนของตน	23	11.7	18	9.2	41	10.5
19. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	63	32.1	51	26.0	114	29.1
20. การจัดหาสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ฯลฯ	55	28.1	50	25.5	105	26.8
21. การจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน	29	14.8	26	13.3	55	14.0
22. การจัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	13	6.6	17	8.7	30	7.7
23. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้						
23.1 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	15	7.7	18	9.2	33	8.4
23.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	11	5.6	10	5.1	21	5.4

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
23.3 การประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน	52	26.5	35	17.9	87	22.2
23.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	83	42.3	75	38.3	158	40.3
24. การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	4	2	2	1	6	1.5

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการออกแบบการเรียนรู้จากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ด้านการจัดการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 34.7 ปัญหาในการยึดหลักการจัดการเรียนการสอน โดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คิดเป็นร้อยละ 9.7 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 12.2

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภคมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.5 และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี และการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความเป็นไทย อันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬาและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ด้านสื่อการเรียนรู้

ปัญหาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 32.1 ปัญหาในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 28.1

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 14.8

ปัญหาในการจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 6.6 โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3 และการวัดและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัญหาในการจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 2

ช่วงชั้นที่ 2

ด้านการจัดการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 42.9 ปัญหาในการชี้หลักการจัดการเรียนการสอน โดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คิดเป็นร้อยละ 8.2 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 10.7

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภคมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26 และการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดีมีปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.2

ด้านสื่อการเรียนรู้

ปัญหาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 26 และการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 25.5

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 13.3

ปัญหาในการจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.7 โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.3 และการวัดและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 1

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

การจัดการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 38.8 ปัญหาในการชี้หลักการจัดการเรียนการสอน โดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คิดเป็นร้อยละ 8.9 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 11.5

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการผลิตและบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภคมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.8 และการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดีมีปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.4

ด้านสื่อการเรียนรู้

ปัญหาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 29.1 การจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 26.8

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาในการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 14

ปัญหาในการจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.7 โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.3 และการวัดและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.4

ปัญหาในการจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 15 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการออกแบบ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
25. การแบ่งกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	6	3.1	9	4.6	15	3.8
26. การจัดกิจกรรมแนะแนว	19	9.7	2	1.0	21	5.4
27. การจัดกิจกรรมนักเรียน	8	4.1	7	3.6	15	3.8

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ปัญหาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ปัญหาในการจัดกิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 9.7 ปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 4.1

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ปัญหาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ปัญหาในการจัดกิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 1 ปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 3.6

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ปัญหาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ปัญหาในการจัดกิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 5.4 ปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 16 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
28. การบริหารงานวิชาการ	62	31.6	56	28.6	118	30.1
29. การบริหารงานบุคคลากร	57	29.1	55	28.1	112	28.6
30.การบริหารงานงบประมาณ	43	21.9	37	18.9	80	20.4
31. การบริหารงานทั่วไป	24	12.2	20	10.2	44	11.2

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนจากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 31.6 ปัญหาในการบริหารงานบุคคลากร คิดเป็น
 ร้อยละ 29.1 ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 21.9 และปัญหาในการบริหารงาน
 ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 12.2

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 28.6 ปัญหาในการบริหารงานบุคคลากร คิดเป็น
 ร้อยละ 28.1 ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 18.9 และปัญหาในการบริหารงาน
 ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 10.2

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นส่วนน้อยในทุกข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 30.1 ปัญหาในการบริหารงานบุคคลากร คิดเป็น
 ร้อยละ 28.6 ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 20.4 และปัญหาในการบริหารงาน
 ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 11.2

**ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน
 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ ในส่วนที่
 มีลักษณะเป็นแบบเติมความ**

ตารางที่ 17 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็น
 แบบเติมความ แยกตามช่วงชั้นและขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

1. ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์
 ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์ของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ชุมชนมอบภาระการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาดำเนินการ เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งชุมชนไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนใจทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวมากกว่า	20	10.2	12	6.1	32	8.2
2) คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียงแค่รับทราบเรื่องเท่านั้น	10	5.1	10	5.1	20	5.1
3) มีการลอกหลักสูตรสถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เนื่องจากครูไม่เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งเวลาในการจัดทำมีน้อย	10	5.1	10	5.1	20	5.1
2. ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) ครูสอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีสาระมาก	12	6.1	12	6.1	24	6.1
2) นักเรียนขาดโอกาสที่จะเรียนครบตามเวลา เนื่องจากขาดบุคลากรในการสอนไม่เพียงพอ	15	7.7	8	4.1	23	5.9
3. ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) บุคลากรมีน้อย และขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	15	7.7	15	7.7	30	7.7
2) ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมถึงขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน	11	5.6	9	4.6	20	5.1
3) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	10	5.1	10	5.1	20	5.1
4) ครูไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื่องจากมีภาระงานมาก	12	6.1	8	4.1	20	5.1
4. ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้						
4.1 ด้านการจัดการเรียนรู้						
1) ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะการคิด	14	7.1	10	5.1	24	6.1

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	6	3.1	5	2.6	11	2.8
3) ครูผู้สอนยังสอนในรูปแบบเดิมๆ ไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของคนให้มีความสอดคล้องตามหลักการจัดการเรียนการสอน โดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”	6	3.1	5	2.6	11	2.8
4) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	6	3.1	5	2.6	11	2.8
4.2 ด้านสื่อการเรียนรู้						
1) งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมหรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่	21	10.7	15	7.7	36	9.2
2) งบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้, คู่มือครู และหนังสือเรียนไม่เพียงพอ	17	8.7	14	7.1	31	7.9
4.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	12	6.1	11	5.6	23	5.9
2) นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์	11	5.6	10	5.1	21	5.4
5. ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังต่อไปนี้						
1) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว	7	3.6	6	3.1	13	3.3
2) การจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น	6	3.1	5	2.6	11	2.8

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ชุมชนได้มอบภาระการ

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาดำเนินการ เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งชุมชนไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนใจทำมาหากิน เลี้ยงครอบครัวมากกว่า เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.2 รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียงแค่รับทราบเรื่องเท่านั้น และ มีการลอกหลักสูตรสถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เนื่องจากครูไม่เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งเวลาในการจัดทำมีน้อย ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า นักเรียนขาดโอกาสที่จะเรียนครบตามเวลา เนื่องจากขาดบุคลากรในการสอนไม่เพียงพอ เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมา คือ ครูสอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภาระมาก คิดเป็นร้อยละ 6.1

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรมีน้อย และขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมา คือ ครูไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื่องจากมีภาระงานมาก คิดเป็นร้อยละ 6.1

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะการคิดเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.1 รองลงมา คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, ครูผู้สอนยังสอนในรูปแบบเดิมๆ ไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีความสอดคล้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนโดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ในด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมหรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.7 รองลงมา คือ โรงเรียนมีงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้ คู่มือครูและหนังสือเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 8.7 และในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 รองลงมา คือ นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.6 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหา

เร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูล
 อย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 3.1

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของ
 หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ชุมชนได้มอบภาระการ
 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาดำเนินการ เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ
 อีกทั้งชุมชนไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนใจทำมาหากิน
 เลี้ยงครอบครัวมากกว่า เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 ร่องลงมา คือ คณะกรรมการ
 สถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการ
 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียงแค่รับทราบเรื่องเท่านั้น และ มีการลอกหลักสูตร
 สถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เนื่องจากครูไม่เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งเวลา
 ในการจัดทำมีน้อยในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูสอนไม่ทันตามเวลาที่
 กำหนดไว้ เนื่องจากมีสาระมาก เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 ร่องลงมา คือ นักเรียนขาด
 โอกาสที่จะเรียนครบตามเวลา เนื่องจากขาดบุคคลากรในการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 4.1

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรมีน้อย และขาดบุคลากรที่มี
 ความรู้เฉพาะทาง อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็น
 ปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 ร่องลงมา คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดทำ
 แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนขาดทักษะใน
 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะ
 การคิดเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.1 ร่องลงมา คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการ
 เรียนรู้แบบบูรณาการ, ครูผู้สอนยังสอนในรูปแบบเดิมๆ ไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการ
 สอนของตนให้มีความสอดคล้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนโดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ
 “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่
 หลากหลาย ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ในด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมี
 งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมหรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ เป็น
 ปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 ร่องลงมา คือ โรงเรียนมีงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
 ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้, คู่มือครู และหนังสือเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 7.1
 และในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญใน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.6 รองลงมา คือนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.1 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 2.6

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ชุมชนได้มอบภาระการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาดำเนินการ เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งชุมชนไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนใจทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวมากกว่า เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.2 รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียงแค่รับทราบเรื่องเท่านั้น และ มีการลอกหลักสูตรสถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เนื่องจากครูไม่เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งเวลาในการจัดทำมีน้อยในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูสอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีสาระมาก เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 รองลงมา คือนักเรียนขาดโอกาสที่จะเรียนครบตามเวลา เนื่องจากขาดบุคลากรในการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 5.9

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรมีน้อย และขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมา คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมถึงขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน, ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ และครูไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื่องจากมีภาระงานมากในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.1

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะการคิดเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.1 รองลงมา คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการ

เรียนรู้แบบบูรณาการ, ครูผู้สอนยังสอนในรูปแบบเดิมๆ ไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีความสอดคล้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนโดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ในด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมหรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมา คือ โรงเรียนมีงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้, คู่มือครู และหนังสือเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 7.9 และในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.9 รองลงมา คือนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 5.4

ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะนำ อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.3 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 2.8

ตารางที่ 18 ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ มีดังต่อไปนี้						
1) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการและไม่มี						
การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงาน	9	4.6	8	4.1	17	4.3
2) บุคลากรยังขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งสอนโดยไม่						
ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตร	5	2.6	5	2.6	10	2.6
2. ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดบุคลากร อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น						
บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้ง ภาระงาน						
มากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในภาระงาน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มี						
คุณภาพ	16	8.2	14	7.1	30	7.7

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2) บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย	6	3.0	6	3.0	12	3.0
3. ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ มีดังต่อไปนี้						
1) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้าน	15	7.7	14	7.1	29	7.4
2) มีความล่าช้าในการเบิกจ่าย อีกทั้งยังมีการแบ่งเป็นงวดทำให้ก่อกวนผู้กัก	2	1.0	2	1.0	4	1.0
3) ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารงานงบประมาณของบุคลากรไม่ตรงกัน	2	1.0	2	1.0	4	1.0
4. ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป มีดังต่อไปนี้						
1) ภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายไว้	7	3.6	7	3.6	14	3.6

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนจากแบบสอบถาม ในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ ปรากฏผลดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการและไม่มีกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงานเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.6 รองลงมา คือ บุคลากรยังขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งสอนโดยไม่ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 2.6

ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร พบว่า การขาดบุคลากร อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้งภาระงานมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในภาระงาน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.2 รองลงมา คือ บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.0

ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้านเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมา คือ ความล่าช้าในการ

เบิกจ่าย อีกทั้งยังมีการแบ่งเป็นงวดทำให้ก่อกวนผู้ผูกพัน และความรู้พื้นฐานด้านการบริหารงานงบประมาณของบุคลากรไม่ตรงกัน ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัญหาภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายไว้ คิดเป็นร้อยละ 3.6

ช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการและไม่ได้มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงานเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1 รองลงมา คือ บุคลากรยังขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งสอนโดยไม่ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 2.6

ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร พบว่า การขาดบุคลากร อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้งภาระงานมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในภาระงาน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.1 รองลงมา คือ บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.0

ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้านเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.1 รองลงมา คือ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย อีกทั้งยังมีการแบ่งเป็นงวดทำให้ก่อกวนผู้ผูกพัน และความรู้พื้นฐานด้านการบริหารงานงบประมาณของบุคลากรไม่ตรงกัน ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัญหาภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายไว้ คิดเป็นร้อยละ 3.6

ภาพรวมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการและไม่ได้มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงานเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.3 รองลงมา คือ บุคลากรยังขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งสอนโดยไม่ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 2.6

ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร พบว่า การขาดบุคลากร อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้งภาระงานมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในภาระงาน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

7.7 รองลงมา คือ บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.0

ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้านเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.4 รองลงมา คือ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย อีกทั้งยังมีการแบ่งเป็นงวดทำให้ก่อนนี้ผูกพัน และความรู้พื้นฐานด้านการบริหารงานงบประมาณของบุคลากรไม่ตรงกัน ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัญหาภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายไว้ คิดเป็นร้อยละ 3.6

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้จากการสัมภาษณ์ครูและทำการศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์

จากการจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 9 คน จากแต่ละโรงเรียน และจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือแต่งตั้งครูในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่ทำสัมภาษณ์ครู มีสภาพและปัญหาดังที่แสดงในตารางที่ 19 ถึง 22

ตารางที่ 19 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร แยกตามขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
	N = 9	
1. สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้		
1) โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	9	100

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
2) มีตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อมารับรู้ รับฟังเรื่องต่างๆ	9	100
2. สภาพการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีดังต่อไปนี้		
1) กำหนดหลักสูตรโดยแบ่งเป็นช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	9	100
2) กำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี	9	100
3. สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้		
3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทำโดย		
1) การรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภายในอำเภอของตน หรือภายในตำบลของตน เพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยในการนี้มีศึกษานิเทศก์จากสำนักเขตพื้นที่การศึกษาคอยให้คำแนะนำ และทำการรวบรวมเอกสารหลักสูตรเพื่อทำการพิมพ์แจกจ่ายให้โรงเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้	5	55.6
3.2 การจัดสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ		
1) ครูทำการสอนแทรกในเนื้อหาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ เป็นไปตามสถานการณ์แล้วแต่ครูเห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ได้จัดทำเอกสารหรือ แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5	55.6
3.3 การจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน	8	88.9
3.4 การจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	9	100
4. สภาพการออกแบบการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้		
1) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	8	88.9
2) ผู้เรียนได้เรียนผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวง ไกลกังวล	2	22.2
3) ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่โรงเรียนจัดทำขึ้น	2	22.2
5. สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังต่อไปนี้		
1) โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและชุมชน	9	100

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ปรากฏผลดังนี้

สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตร สถานศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และทุกโรงเรียนมี ตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อมารับรู้ รับฟังเรื่องต่างๆ

สภาพการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่า ทุกโรงเรียนมีการกำหนดหลักสูตรโดยแบ่งเป็นช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และทุกโรงเรียนมีการ กำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น รายปี

สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโดย การรวมกลุ่มกันของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภายในอำเภอของตน หรือภายใน ตำบลของตน เพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยในการนี้มีศึกษานิเทศก์จาก สำนักเขตพื้นที่การศึกษาคอยให้คำแนะนำ และทำการรวบรวมเอกสารหลักสูตรเพื่อทำการพิมพ์ แจกจ่ายให้โรงเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 55.6 สำหรับการ จัดสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูได้ทำการสอนแทรกในเนื้อหาระหว่างจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนและเป็นไปตามสถานการณ์แล้วแต่ครูเห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ได้จัดทำเอกสารหรือ แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 55.6 นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน คิดเป็นร้อยละ 88.9 และทุก โรงเรียนมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

สภาพการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 88.9 และน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนได้เรียนผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียมวง ไกลกังวล และ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.2

สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและชุมชน

ตารางที่ 20 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการบริหารงานของโรงเรียน	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การบริหารงานวิชาการ		
1) การจัดอบรมที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่ และได้รับเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบการประชุม	7	77.8

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

การบริหารงานวิชาการ มีการจัดอบรมที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่ และได้รับเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบการประชุม คิดเป็นร้อยละ 77.8

ตารางที่ 21 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร แยกตามขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้		
1) คณะกรรมการสถานศึกษาและตัวแทนจากชุมชนไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-โรงเรียนร่วมวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือร่างหลักสูตรขึ้นก่อนแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการ	2	22.2
2. ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้		
1) สาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีจำนวนมาก ยากแก่การกำหนดโครงสร้างได้อย่างเหมาะสมและลงตัว	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-
3. ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้		
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	9	100

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -ใช้เครือข่ายทางวิชาการเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจ ตามเพื่อนครู หรือเป็นการรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อพูดคุยและแก้ปัญหา	6	66.7
-การสำเนาจากโรงเรียนที่ทำเรียบร้อย และนำมาปรับในส่วนที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน	3	33.3
2) สารการเรียนรู้มีมาก ซับซ้อนและมีความคล้ายกันในบางสาระ อีกทั้งบางสาระเป็นนามธรรมเกินไป ซึ่งยากต่อการการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -	-	-
3) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในการสอนคอมพิวเตอร์	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -ขอบุคลากรจากภายนอก เช่น นักศึกษาฝึกงาน จากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อมาสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน	2	22.2
4) ครูไม่ได้ทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เนื่องจาก ภาระงานสอนมาก อีกทั้งไม่มีเวลาเนื่องจากต้องรับหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากการสอน	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -การจัดทำแผนการเรียนรู้ในชั้นใดชั้นหนึ่ง วิชาใดวิชาหนึ่ง ทำสลับกันไปทุกชั้นในทุกปี	1	11.1
-ทำแผนการสอนโดยการเลือกเอาวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ แต่ทำแค่ 2-3 แผน รวบรวมเป็นบท หรือเป็นเรื่อง อย่างกว้างๆ แล้วกำหนดเวลาที่ต้องเรียน และสอนภายในเวลานั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดว่าต้องสอนวันไหนเป็นการตายตัว เพื่อให้มีความยืดหยุ่นได้กรณีที่ครูไม่อยู่ต้องไปประชุม หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างจากแผน จะทำเป็นบันทึกหลังสอน	3	33.3
4. ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้		
1) สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -ทางโรงเรียนเข้าเป็นโรงเรียนเครือข่ายกับโรงเรียนประจำจังหวัด ในการขอใช้คอมพิวเตอร์ โดยการจัดให้นักเรียนที่สมัครใจได้ไปเรียน คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนประจำจังหวัด 1 ครั้ง/สัปดาห์ แต่ทั้งนี้ จำกัดเฉพาะนักเรียนช่วงชั้นที่ 2	1	11.1
-การนำนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1	11.1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาที่พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
-การจัดงานหารายได้เข้าโรงเรียน เพื่อซื้อคอมพิวเตอร์	7	77.8
2) ครูมีจำนวนน้อย และครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทางโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	7	77.8
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-ยื่นเรื่องขอนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน และช่วยทำงานธุรการ	1	11.1
-ยื่นเรื่องขอเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน	1	11.1

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา ปรากฏผลดังนี้

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนจากชุมชนของทุกโรงเรียนไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จึงมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนในการดำเนินการได้เลย ส่วนตัวแทนจากชุมชนจะช่วยด้านแรงงาน และสนับสนุนทางการเงินเท่าที่ทำได้ ถ้ามีการแสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่คณะกรรมการจะแสดงความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนว่าต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร และต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากปัญหาดังกล่าว แก้ปัญหาโดยโรงเรียนร่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือร่างหลักสูตรขึ้นก่อนแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 22.2

ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีจำนวนมาก ยกแก่การกำหนดโครงสร้างได้อย่างเหมาะสมและลงตัว คิดเป็นร้อยละ 66.7

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในทุกโรงเรียน เช่น ครูสับสนในขั้นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และผลการเรียนรู้รายปี เนื่องจากการใช้คำศัพท์ใหม่ทางการศึกษา เช่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ เป็นต้น แก้ปัญหาโดยการใช้เครือข่ายทางวิชาการเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจ ถามเพื่อนครู หรือเป็นการรวมกลุ่มกันของ

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อพูดคุยและแก้ปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 และปัญหา รองลงมา ได้แก่ สารการเรียนรู้มีมาก ซับซ้อนและมีความคล้ายกันในบางสาระ อีกทั้งบางสาระ เป็นนามธรรมเกินไป ซึ่งยากต่อการการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.7, ขาด บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนอง ความต้องการของท้องถิ่น และของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะครูที่ความรู้ ความเข้าใจในการสอน คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 66.7 จากปัญหาดังกล่าว แก้ปัญหาโดย การขอบุคลากรจากภายนอก เช่น นักศึกษาฝึกงาน จากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อมาสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.2, ครูไม่ได้ทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เนื่องจาก ครูมีภาระงาน สอนมาก อีกทั้งไม่มีเวลาเนื่องจากต้องรับหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากการสอน คิดเป็นร้อยละ 66.7 จากปัญหาดังกล่าว แก้ปัญหาโดยการทำแผนการสอนโดยการเลือกเอาวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ แต่ทำแค่ 2-3 แผน รวบทำเป็นบท หรือเป็นเรื่อง อย่างกว้างๆ แล้วกำหนดเวลาที่ต้องเรียน และสอน ภายในเวลานั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดว่าต้องสอนวัน ไหนเป็นการตายตัว เพื่อให้มีความยืดหยุ่น ได้ กรณีที่ครูไม่อยู่ต้องไปประชุม หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างจากแผน จะทำเป็นบันทึกหลังสอนมาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ทุกโรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอในการ จัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ จากปัญหาดังกล่าว แก้ปัญหาโดย โรงเรียนจัดงานหารายได้ เพื่อซื้อคอมพิวเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.8 ปัญหา รองลงมา คือ ครูมีจำนวนน้อย และครูที่มี อยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 77.8 จากปัญหา ดังกล่าว แก้ปัญหาโดยการยื่นเรื่องขอนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อสอน คอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน และช่วยทำงานธุรการด้วย และการขอเจ้าหน้าที่จากศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อย ละ 11.1

ตารางที่ 22 ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและวิธี แก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การบริหารงานวิชาการ		
1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่ำกว่าเกณฑ์ และผู้เรียนไม่รักการอ่าน	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอ่านมากขึ้น เช่น หาข่าวมาติดบอร์ด และมี การตอบปัญหาจากบอร์ดทุกวันศุกร์ เพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่าน	3	33.3

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
2) ศึกษาวิเคราะห์ยังขาดความเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนได้	5	55.6
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-ปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่เข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4	44.4
3) การสอบวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ สร้างความกดดันแก่ครู เนื่องจากเด็กจากแต่ละโรงเรียนมีความสามารถไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างกัน	5	55.6
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-
2. การบริหารงานบุคลากร		
1) ครูมีจำนวนน้อย แต่ภาระงานที่ต้องดำเนินการมีจำนวนมากต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทางโดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-จ้างครูพิเศษเพิ่ม	6	66.7
-ครูทุกคนช่วยเหลือกันในทุกฝ่าย ทุกด้าน	3	33.3
2) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเกี่ยวกับการใช้สื่อ IT	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-ครูทำการศึกษาเพิ่มเติมจากเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจาก เอกสาร ข่าว ถามจากเครือข่ายวิชาการ และเพื่อนครู	5	55.6
3. การบริหารงานงบประมาณ		
1) งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการบริหารงานในโรงเรียน	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-จัดงานหาเงินเข้าโรงเรียน และของงบประมาณจากองค์กรท้องถิ่น	4	44.4
-การหารายได้จากการทำสวนยางพาราในพื้นที่โรงเรียน รายได้จากการขายน้ำยางพาราเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยการขอแรงจากผู้ปกครองในการบริจาคเงินเพื่อซื้อพันธุ์ยางและช่วยกรีดยางให้	1	11.1
-การทำสวนปาล์มในพื้นที่หลังโรงเรียน รายได้จากการขายผลปาล์มเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยช่วงเริ่มแรกมีชุมชนและนักเรียนมาช่วยปลูก และดูแลรักษาต้นปาล์มให้ ส่วนการเก็บผลผลิต ทางโรงงานมีคนงานมาเก็บให้	1	11.1

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
-การขีดหลักพระกระเสพระคำรัส “อยู่อย่างพอเพียง” โดยได้งบประมาณมาแล้ว ไหนก็ใช้แค่นั้น บริหารจัดการงบประมาณให้พอดี เป็นไปตามสภาพของ โรงเรียน แต่ในกรณีที่ไม่พอจริงๆ ครูก็จะช่วยกันออกเงินส่วนตัวให้ หรือ ขอรับ บริจาคเงินจากหน่วยงานในท้องถิ่นบ้าง จัดงานโรงเรียนเพื่อหารายได้เข้า โรงเรียนบ้าง อีกทั้งครูให้เงินเบียดเบียนจากการเข้าร่วมประชุมของตนเองแก่ โรงเรียนด้วย	2	22.2
4. การบริหารงานทั่วไป		
1) การเปลี่ยนเป็นระบบใหม่ 4 งาน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ, การ บริหารงานบุคลากร, การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป จึง ยังไม่เข้าใจในการบริหารงานทั่วไป	4	44.4
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-
2) ผู้บริหารที่ไม่มีความเข้าใจในการบริหารจัดการ และไม่มีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อมาอธิบายความเข้าใจแก่ครู	2	22.2
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-การปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจแล้วนำมาปรับใช้ในการ บริหารงานทั่วไปภายในโรงเรียน	2	22.2

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธี
แก้ปัญหา ปรากฏผลดังนี้

ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กบางส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้เรียนไม่รักการอ่านเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
66.7 แก้ปัญหาโดย การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอ่านมากขึ้น เช่น หาข่าวมาติดบอร์ด และ
มีการตอบปัญหาจากบอร์ดทุกวันศุกร์ เพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่าน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ปัญหา
รองลงมา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ยังขาดความเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จึง
ไม่สามารถให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนได้ คิดเป็นร้อยละ 55.6 จาก
ปัญหา ดังกล่าวแก้ปัญหาโดย ปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่เข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
คิดเป็นร้อยละ 44.4, การสอบวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ สร้างความกดดัน
แก่ครูเนื่องจากเด็กจากแต่ละ โรงเรียนมีความสามารถไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมในการ
จัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 55.6

ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร พบว่า ทุกโรงเรียนมีครูน้อย แต่ภาระงานที่ต้องดำเนินการมีจำนวนมากต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง โดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ แก้ปัญหาโดยการจ้างครูพิเศษเพิ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 ซึ่งในบางโรงเรียนเป็นเงินส่วนตัวของครูภายในโรงเรียนเอง โดยครูออกเงินคนละ 500 บาท/เดือน ทั้งนี้เป็นความสมัครใจของครูในโรงเรียนเองเนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ และพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และเกี่ยวกับการใช้สื่อ IT ในทุกโรงเรียน แก้ปัญหาโดย ครูทำการศึกษาเพิ่มเติมจากเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจาก เอกสาร ข่าว ตามจากเครือข่ายวิชาการ และเพื่อนครู คิดเป็นร้อยละ 55.6

ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ทุกโรงเรียนงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการบริหารงานในโรงเรียน แก้ปัญหาโดย การจัดงานหาเงินเข้าโรงเรียน และของงบประมาณจากองค์กรท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับเงินจากองค์การบริหารส่วนตำบล และที่น้อยที่สุด คือ การหารายได้จากการทำสวนยางพาราในพื้นที่โรงเรียน รายได้จากการขายน้ำยางพาราเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยการขอแรงจากผู้ปกครองในการบริจาคเงินเพื่อซื้อพันธุ์ยางและช่วยกรีดยางให้ และการทำสวนปาล์มในพื้นที่หลังโรงเรียน รายได้จากการขายผลปาล์มเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยช่วงเริ่มแรกมีชุมชนและนักเรียนมาช่วยปลูก และดูแลรักษาต้นปาล์มให้ ส่วนการเก็บผลผลิต ทางโรงงานมีคนงานมาเก็บให้ ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1

ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป พบว่า การเปลี่ยนเป็นระบบใหม่ 4 งาน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป จึงยังไม่ค่อยเข้าใจในการบริหารงานทั่วไปเป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 ปัญหารองลงมา คือ ผู้บริหารที่ไม่มีความเข้าใจในการบริหารจัดการ และไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อมาอธิบายความเข้าใจแก่ครู คิดเป็นร้อยละ 22.2 จากปัญหา ดังกล่าวแก้ปัญหาโดยการปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าแล้วนำมาปรับใช้ในการบริหารงานทั่วไปภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.2

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 927 โรงเรียน ทั้งนี้ยกเว้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากความไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ อันมีผลกระทบมาจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบทางชายแดนภาคใต้

ตัวอย่างประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน หรือ คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ตัวอย่างประชากรที่ให้ข้อมูลในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 คน และช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 คนของแต่ละโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 234 โรงเรียน รวมตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 468 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบ เป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 9 คน จาก 9 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้า คณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ

2) แบบสอบถามสำหรับครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้า คณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ

แบบสอบถามทั้งหมดมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ(Check List) และ แบบเติมข้อความ

2.2 แบบศึกษาเอกสาร จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันได้แก่ หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือแต่งตั้งครู ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกการประชุมหรือบันทึกข้อความการประชุมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่ทำ การสัมภาษณ์ครู โดยมีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความ เพื่อเติมรายชื่อของเอกสารดังกล่าวข้างต้น และ รายละเอียดของเอกสารอย่างย่อ

2.3 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็น แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้ สัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วง ชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถาม 3 ครั้ง ตั้งแต่ช่วงวันที่ 23 มกราคม 2549 - 3 กรกฎาคม 2549 และผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทางไปรษณีย์อีกทั้งทำการเก็บรวบรวม แบบสอบถามจากโรงเรียนด้วยตนเองในบางส่วน รวมจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความ

สมบูรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 392 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.76 จากจำนวนที่ส่งไปยังตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 468 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้การสัมภาษณ์

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปี 2545-2547 โดยหน่วยงานที่จัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามากที่สุด

สภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ พบว่า โรงเรียนมีจำนวนครูและผู้บริหารรวมกันโดยเฉลี่ยมีจำนวน 7 คน จำนวนห้องเรียนในโรงเรียนโดยเฉลี่ย มีจำนวน 8 ห้อง และมีจำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยจำนวน 72 คน

2. สถานภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุอยู่ระหว่าง 50 - 54 ปี ทุกคนมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นครูฝ่ายวิชาการและครูฝ่ายงบประมาณ ในจำนวนที่เท่ากัน และทุกคนรับภาระงานมากกว่า 1 ตำแหน่ง (ยกเว้นการสอน)

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

1. การดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1 สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ
เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัด
ภาคใต้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด มีการร่วมมือกับชุมชน
เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยเป็นการร่วมมือกับตัวแทนผู้ปกครองมากที่สุด มีการ
จัดทำภารกิจสถานศึกษา โดยการระบุแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษา มีการจัดทำ
เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งจัดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานมากที่สุด และกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหา
ในท้องถิ่นโดยร่วมมือกับผู้บริหารมากที่สุด

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์
ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check
List) พบว่า มีปัญหาในระดับน้อยในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ
เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจาก
การสัมภาษณ์ พบปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการสถานศึกษาและตัวแทนชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัด
ทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียง
แค่รับทราบเรื่องเท่านั้น อีกทั้งคณะกรรมการและตัวแทนชุมชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา หรือเวลาว่างของแต่ละคนไม่ตรงกันเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ แก้ปัญหา
โดยทางโรงเรียนร่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือร่างหลักสูตรขึ้น
ก่อนแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการ

ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งมีเวลาในการจัดทำน้อย จึงมีการลอกหลักสูตรสถานศึกษาจากสถานศึกษา

2. การจัดโครงสร้าง

2.1 สภาพการจัดโครงสร้าง

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้มีการกำหนดหลักสูตรโดยแบ่งเป็นช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และมีการกำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี

2.2 ปัญหาการจัดโครงสร้าง

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ส่วนใหญ่มีปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า “เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง” เนื่องจากมีสาระการเรียนรู้มาก ครูไม่สามารถสอนทันตามเวลาที่กำหนด

การแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูมีจำนวนน้อย ไม่ครบตามชั้นเรียนจึงไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. การจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

3.1 สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ทำโดยการกำหนดให้มีความสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากที่สุด มีการจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มากที่สุด มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด และมีการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยบูรณาการวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทำโดยการรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภายในอำเภอของตน หรือภายในตำบลของตน เพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด โดยในการนี้มีศึกษานิเทศก์จากสำนักเขตพื้นที่การศึกษาคอยให้คำแนะนำ และทำการรวบรวมเอกสารหลักสูตรเพื่อทำการพิมพ์แจกจ่ายให้โรงเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้

การจัดทำสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำโดยครูสอนแทรกในเนื้อหาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นไปตามสถานการณ์แล้วแต่ครูเห็นว่าความเหมาะสม แต่ไม่ได้จัดทำเอกสาร หรือแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เกือบทุกโรงเรียนมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และทุกโรงเรียนมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

3.2 ปัญหาการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) พบว่า มีปัญหาระดับน้อยในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้

บุคลากรมีน้อยและขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง เฉพาะสาขา อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนคอมพิวเตอร์ แก้ปัญหาโดย การขอบุคลากรจากภายนอก เช่น นักศึกษาฝึกงาน จากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อมาสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน

ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตัวอย่างเช่น ครูสับสนในขั้นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และผลการเรียนรู้รายปี เนื่องจากการใช้คำศัพท์ใหม่ทางการศึกษา เช่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ เป็นต้น ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ แก้ปัญหาโดยการใช้เครือข่ายทางวิชาการเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจ การถามเพื่อนครู หรือการรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อพูดคุยและแก้ปัญหา

สาระการเรียนรู้มีมาก ชับซ้อนและมีความคล้ายกันในบางสาระ อีกทั้งบางสาระเป็นนามธรรมเกินไป ซึ่งยากต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในขณะที่เวลาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาน้อยเกินไป จึงไม่มีเวลาในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง

ครูไม่ได้ทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เนื่องจาก ครูมีภาระงานสอนมาก อีกทั้งไม่มีเวลาเนื่องจากต้องรับหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากการสอนด้วย แก้ปัญหาโดยการทำแผนการสอนโดยการเลือกเอาวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ แต่ทำแค่ 2-3 แผน รวบทำเป็นบท หรือเป็นเรื่อง อย่างกว้างๆ แล้วกำหนดเวลาที่ต้องเรียน และสอนภายในเวลานั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดว่าต้องสอน

วันไหนเป็นการตายตัว เพื่อให้มีความยืดหยุ่น ได้กรณีที่ครูไม่อยู่ต้องไปประชุม หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างจากแผนจะทำเป็นบันทึกหลังสอน

การจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมถึงขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

4. การออกแบบการเรียนรู้

4.1 สภาพการออกแบบการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นแบบบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียวมากที่สุด โดยการสอนแทรกไปในเนื้อหาในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วแต่ครูผู้สอนเห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ได้ทำเป็นหลักฐานหรือบันทึกไว้ สำหรับรูปแบบ / วิธีการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงมากที่สุด มีการจัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมุ่งจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มากที่สุด

สื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่ายมากที่สุด สำหรับการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ของโรงเรียนได้มาจากการบริจาคจากเอกชน, มูลนิธิ (เงิน หรือ สื่อ) มากที่สุด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน โดยรูปแบบที่จัดให้มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนใช้แบบวัดพฤติกรรมมากที่สุด มีการวัดและประเมินผลการอ่าน การคิด วิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ และมีการจัดทำรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 ปัญหาการออกแบบการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) พบว่า มีปัญหาในระดับน้อยในการการออกแบบการเรียนรู้

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้

ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลของผู้เรียน ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะการคิด ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ อีกทั้งครูผู้สอนยังไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีความสอดคล้องตามหลักการจัดการเรียนการสอน “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” แต่ยังคงสอนในรูปแบบเดิมๆ คือ ยังยึดตัวครูเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและสอนโดยยึดหนังสือเป็นหลัก

ครูมีจำนวนน้อย และครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แก้ปัญหาโดยการยื่นเรื่องขอนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน และช่วยทำงานธุรการด้วย และการขอเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน

สื่อการเรียนรู้

งบประมาณไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสำหรับการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ หรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ แก้ปัญหาโดย โรงเรียนจัดงานหารายได้ เพื่อซื้อคอมพิวเตอร์ อีกทั้งงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้ คู่มือครูและหนังสือเรียนไม่เพียงพอ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์

5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.1 สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการจัดโดยแบ่งกลุ่มตามระดับชั้น มีการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งจัดโดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้างมากที่สุด และมีการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยจัดกิจกรรม

ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์มากที่สุด และทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและชุมชน ด้วยการ ให้นักเรียนทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ตามกลุ่มสีของตนก่อนเข้าแถวเป็นประจำทุกวัน ซึ่งนักเรียนดำเนินการกันเอง โดยมีประธานนักเรียนเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม และนอกจากนี้ยังมีการบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญโดยการ ให้นักเรียนเก็บขยะและทำความสะอาดวัด โรงเรียน หอประชุมของชุมชน หรือสถานที่ท่องเที่ยวใกล้โรงเรียน และการปลูกต้นไม้ โดยมีชาวบ้านร่วมทำกิจกรรมด้วย อีกทั้งยังมีการนำนักเรียนไปช่วยงานผู้ปกครองที่มีการจัดงานประเพณีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น และบางโรงเรียนมีการนำนักเรียนไปณรงค์ให้ชาวบ้านในชุมชนไปเลือกตั้ง

5.2 ปัญหาการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) พบว่า มีปัญหาระดับน้อยในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้

ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว อีกทั้งการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจะจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น

6. การบริหารงานของโรงเรียน

6.1 สภาพการบริหารงานของโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการ มีการจัดอบรมที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่ และได้รับเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบการประชุม

6.2 ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) พบว่า มีปัญหาระดับน้อยในการบริหารงานของโรงเรียน

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้

การบริหารงานวิชาการ

ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการ ไม่มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กบางส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้เรียนไม่รักการอ่าน แก้ปัญหาโดยจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอ่านมากขึ้น เช่น หาข่าวมาติดบอร์ด และมีการตอบปัญหาจากบอร์ดทุกวันศุกร์ เพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่าน

ศึกษานิเทศก์ยังขาดความเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนได้ แก้ปัญหาโดย ปรีกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่เข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานต้นสังกัดภายในจังหวัด แก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาก็เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยการถามผู้รู้จากที่อื่น เช่น จากหน่วยงานเดียวกันแต่คนละจังหวัด

การสอบวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ สร้างความกดดันแก่ครู เนื่องจากนักเรียนจากแต่ละโรงเรียนมีความสามารถไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างกัน

การบริหารงานบุคลากร

โรงเรียนขาดบุคลากร ในขณะที่มีภาระงานของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการมีมาก ต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และเนื่องจากมีภาระงานมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในภาระงาน ผลงานที่ออกมาจึงไม่มีคุณภาพ แก้ปัญหาโดย การจ้างครูพิเศษเพิ่ม ซึ่งในบางโรงเรียนเป็นเงินส่วนตัวของครูภายในโรงเรียนเอง โดยครูออกเงินคนละ 500 บาท/เดือน ทั้งนี้เป็นความสมัครใจของครูในโรงเรียนเองเนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ

ครูทุกโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และเกี่ยวกับการใช้สื่อ IT แก้ปัญหาโดย ครูศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจากเอกสาร ข่าว การถามจากเครือข่ายวิชาการ และเพื่อนครู

บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย

การบริหารงานงบประมาณ

งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้าน แก้ปัญหาโดย การจัดงานหาเงินเข้าโรงเรียน และของบประมาณจากองค์กรท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับเงินจากองค์กรบริหารส่วนตำบล ในบางโรงเรียนหารายได้จากการทำสวนยางพาราในพื้นที่โรงเรียน รายได้จากการขายน้ำยางพาราเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยการขอแรงจากผู้ปกครองในการบริจาคเงินเพื่อซื้อพันธุ์ยางและช่วยกรีดยางให้ และการทำสวนปาล์มในพื้นที่หลังโรงเรียน

รายได้จากการขายผลปาล์มเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยช่วงเริ่มแรกมีชุมชนและนักเรียนมาช่วยปลูกและดูแลรักษาต้นปาล์มให้ ส่วนการเก็บผลผลิตทางโรงงานมีคนงานมาเก็บให้

การบริหารงานทั่วไป

การเปลี่ยนเป็นระบบใหม่ 4 งาน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ครูจึงยังไม่ค่อยเข้าใจในการบริหารงานทั่วไป

ภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งผู้บริหารที่ไม่มีความเข้าใจในการบริหารจัดการ และไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อมาอธิบายความเข้าใจแก่ครู แก้ปัญหาโดยการปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าแล้วนำมาปรับใช้ในการบริหารงานทั่วไปภายในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีขั้นตอนสำคัญ คือ การดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดโครงสร้าง การจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และขั้นที่มีความละเอียด ซับซ้อนที่สุด คือ ขั้นการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดเวลา การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัยจึงพบปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งปัญหาสำคัญ คือ การขาดบุคลากรที่เพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีมาก ต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีความพร้อม อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ขาดความรู้เฉพาะสาขา ซึ่งมีความจำเป็นในการกำหนดสาระและผลการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจษฎา เสาทอง (2536), ธีรวิวัฒน์ อินทร์รักษา (2533), มนต์รี ศรีเพชร (2546) และวาสนา ประवालพุกฤษ์ (2548) ที่พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากร และขาดครูที่มีความรู้เฉพาะทาง ไม่สามารถสอนได้ทุกวิชาในชั้นเดียวกันหรือ

มากกว่าหนึ่งชั้น ครูที่มีอยู่จึงต้องรับภาระงานมากขึ้น จากเดิมที่มีภาระงานมากอยู่แล้วในการทำงานของโรงเรียน และการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังเกี่ยวกับนักเรียนที่ต้องประสบความสำเร็จแม้ว่าจะอยู่ในสภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก (Wasley และ Lear) หลักสูตรที่พัฒนาโดยกำลังคนที่ไม่พร้อมจึงมีแนวโน้มว่าเป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มาตรฐานด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อไปเมื่อนำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นกำลังคนที่เพียงพอเหมาะสมกับงานมีผลให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากผลการวิจัยยังพบว่า ครูสับสนในชั้นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และผลการเรียนรู้รายปี เนื่องจากการใช้คำศัพท์ใหม่ทางการศึกษา เช่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา ประवालพฤษย์ (2548) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังสับสนกับคำศัพท์ที่ใช้ในหลักสูตร อีกทั้งผลการวิจัยยังพบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ อินทะแสน (2545) วัชรชัย เจริญอาชาชัย (2545) ที่พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนที่มีปัญหารองลงมา คือ การออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบปัญหาสำคัญ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และครูยังคงยึดติดกับการสอนในรูปแบบเก่า คือ ยังยึดตัวครูเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและสอน โดยยึดหนังสือเป็นหลัก สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ที่ว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ยังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนไม่หลากหลาย และมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการน้อยเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

ด้านสื่อการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า งบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้, คู่มือครู และหนังสือเรียนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ อินทะแสน (2545) และมนตรี ศรีเพชร (2546) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาขาดแคลนงบประมาณ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า ครูยังขาดทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา ประवालพฤษย์ (2548) ที่พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เครื่องมือในการ

ประเมินผล ไม่มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรง สืบเนื่องมาจากครูซึ่งเป็นผู้สร้างเครื่องมือไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งไม่ชัดเจนอยู่แล้ว และมีมากเกินไป ยกที่ครูจะนำมาวิเคราะห์และเลือกเป็นจุดประสงค์สำคัญในการสร้างเครื่องมือ อีกทั้งยังพบว่า ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (เผยแพร่ผลสัมฤทธิ์ “คณิต” ของนักเรียนไทยต่ำ, 2549) โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก เกณฑ์การประเมิน โรงเรียนไม่เหมาะสมกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้เป็นเกณฑ์เท่ากับโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมมากกว่าในทุกด้าน ครูจึงต้องพยายามทำเอกสาร หลักฐานให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อใช้ในการประเมิน ครูจำเป็นต้องทำงานสอน หรือสอนได้ไม่เต็มที่ อันมีผลกระทบต่อนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์เรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จ คือ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด การมีทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ตัวอย่างเช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภายในอำเภอ หรือภายในตำบล เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยกัน และเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยในการนี้มีศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคอยให้คำแนะนำ และทำการรวบรวมเอกสารหลักสูตรเพื่อพิมพ์แจกจ่ายให้โรงเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้ ซึ่งพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ดำเนินการดังที่กล่าวข้างต้นนี้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาว่าโรงเรียนที่ต้องพัฒนาหลักสูตรด้วยตนเองเพียงโรงเรียนเดียว อีกทั้งการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นแรงเสริมที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีความเข้าใจถึงภาระงานของครูผู้สอน จะสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอน และไม่ค่อยมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภมาส ลิมาวัฒน์ชัย (2547) และภัทรภรณ์ โพนเงิน (2548) ที่พบว่า โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา และได้รับการสนับสนุนรวมถึงได้รับกำลังใจจากหน่วยงานต้นสังกัด

การมีทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ งบประมาณ เอกสารสำหรับการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะผลักดันให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามารดดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยผู้วิจัย พบว่า หากชุมชนมีความเข้าใจในการทำงานของโรงเรียน พร้อมให้ความร่วมมือและสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือในรูปแบบของการร่วมเป็นคณะกรรมการของสถานศึกษา การบริจาคเงิน แรงงาน และวัสดุ อุปกรณ์ และเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน โรงเรียนจะสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าโรงเรียนที่ชุมชนไม่ให้ความสนใจ และไม่เข้าใจในการทำงานของโรงเรียน

3. ผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ พบว่า มีความไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเป็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) กับ ผลที่ผลการวิจัยจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 จากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ โดยปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้ที่ได้จากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับน้อย แต่ปัญหาที่ได้จากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ และจากการสัมภาษณ์ครู กลับพบปัญหาสำคัญหลายประการซึ่งสามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงได้อย่างชัดเจน

จากประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีผลมาจากรูปแบบของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ซึ่งมีข้อคำถามยาวเกินไปและมีความซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถามเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรจึงทำให้ไม่สะดวกและไม่สร้างแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถาม ส่งผลให้ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตราวุฒยาศ (2535) ที่พบว่า รูปแบบการตอบแบบสอบถามมีผลต่อการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างมาก และในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ตอบแบบสอบถามด้วยความละเอียดถี่ถ้วนสามารถตอบแบบสอบถามตามสภาพจริง อีกทั้งยังระบุคำตอบในแบบสอบถามส่วนที่เติมความได้อย่างตรงประเด็น ถึงจะเป็นส่วนน้อยแต่สอดคล้องกับสภาพความจริง และสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู ซึ่งผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เองจากทุกคนและทุกชั้นตอน โดยในการนี้ผู้วิจัยทำการติดต่อล่วงหน้าก่อนทำการสัมภาษณ์จริงเพื่อดูความสมัครใจของโรงเรียนและเป็นการให้

โรงเรียนเตรียมพร้อมในการให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู จึงมีความสมบูรณ์ตาม ความเป็นความจริงและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุดจึงควรนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่มี ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ รวมทั้งข้อมูล จากการสัมภาษณ์ครูมาพิจารณาร่วมกัน โดยยึดข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเติม ความ และจากการสัมภาษณ์ครูเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

1) ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แต่จากการศึกษา ยังพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กหลายแห่ง ขาดครู ครุมีจำนวนไม่เพียงพอในการจัดการเรียน การสอน โดยเฉพาะครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ การขาดแคลนครูส่งผลให้ครูที่มีอยู่ ต้องรับภาระหนักในการทำงานด้านการสอนและงานของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการ สอนอย่างเต็มที่ อันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรจัด ให้มีการกระจายกำลังครูไปตามโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างเพียงพอและทั่วถึง เพื่อให้การ พัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ความรู้ความเข้าใจของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี ผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนร่วมใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่าง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรดำเนินการพัฒนาให้ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการเรียน หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

3) งบประมาณที่เพียงพอเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันให้โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังขาดงบประมาณในการดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรกระจายงบประมาณแก่โรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างทั่วถึง เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีการร่วมมือกันกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง ในรูปแบบของระบบเครือข่ายวิชาการ เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และปรึกษากันในกรณีที่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดจึงควรส่งเสริมและพัฒนาระบบเครือข่ายทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) เกณฑ์การประเมินโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กควรต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีความพร้อมน้อยกว่า เช่น กำลังครู ภาระงานของครู งบประมาณ เป็นต้น เพื่อให้ครูมีเวลาให้กับผู้เรียนมากขึ้น มากกว่าทำงานเอกสาร หลักฐานเพื่อใช้ในการประเมิน ซึ่งจะมีผลดีต่อผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1) ครูผู้สอนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ แต่จากการศึกษายังพบว่า ครูบางส่วนยังยึดติดกับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเก่า อันมีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการศึกษา อันส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นครูในฐานะบุคคลสำคัญจึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแต่เพียงสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงยังไม่เห็นผลการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้น จึงควรศึกษาในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อย่างครบถ้วน

2) การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแต่เพียงสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษาเชิงลึกมากขึ้นเพื่อศึกษาถึง วิธีการแก้ปัญหาของโรงเรียนเมื่อประสบปัญหา รวมไปถึงผลของวิธีการ

แก้ปัญหาอื่นๆ เพื่อที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

3) การนำแบบสอบถามไปใช้ในครั้งต่อไปควรมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

ก. ลดจำนวนแบบสอบถาม เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีครูที่รับผิดชอบเพียงคนเดียวทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนน้อย ดังนั้นการนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไปใช้ในครั้งต่อไป ควรมีการปรับเปลี่ยนให้มีเพียงชุดเดียว โดยมีข้อคำถามที่ครอบคลุมทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่ขนาดใหญ่มากกว่า

ข. จำนวนข้อคำถามมีจำนวนมากและมีความยาวมากเกินไป ดังนั้น

หากมีการนำแบบสอบถามไปปรับใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป ควรปรับข้อคำถามให้สั้น กระชับและได้ใจความยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบ เนื่องจากครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีภาระมากอยู่แล้วจึงไม่ควรเพิ่มภาระงานที่สร้างความลำบากมากจนเกินไป อีกทั้งยังมีผลต่อทัศนคติในการตอบแบบสอบถามด้วยเช่นกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **สำนักนายกรัฐมนตรีนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหยวกกราฟฟิค, 2545, อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ**. กรุงเทพมหานคร: บூค พอยท์, 2547.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก(ภาคใต้)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- จรงค์ รัตนวิฑูรย์. **การศึกษาการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงแผนการสอนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- จิรดา วุฒยากร. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- จุฑารัตน์ อินทะแสน. **การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

เจษฎา เสาทอง. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

เขาวนิ ผสมทรัพย์. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ ภาควิชา มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, 2542.

นพรัตน์ ศรีภูณ. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเนศ การศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2542.

บุญมี เณรยอด. ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆในการพัฒนาหลักสูตร. ใน จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช, น้อมศรี เคท และ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (บรรณาธิการ), ประมวลบทความหลักสูตร:สาระ ร่วมสมัย, หน้า17-37. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา : เพื่อคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.

ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปัญญา แก้วกีบ. การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ฐาน. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.

เผยแพร่สัมฤทธิ์ "คณิต" ของนักเรียนไทยต่ำ. มติชน (30 ตุลาคม 2549): 27.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ภัทรารักษ์ โพนเงิน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

มณฑิชา ชนะสิทธิ์. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้าน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

มนตรี ศรีเพชร. การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

มธุรส พะวินรัมย์. การศึกษาการดำเนินงานโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดนกรมการปกครอง, 2544, อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บู้ค พอยท์, 2547.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดนกรมการปกครอง, 2540, อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บู้ค พอยท์, 2547.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บู้ค พอยท์, 2547.

รวีวรรณ อินทร์รักษา. กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

- รุจิร ภู่อาระ. การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์, 2545.
- เลขาธิการสภากการศึกษา, สำนักงาน. รายงานการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้อระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- วรรณิ ศิริวัฒน. การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- วาสนา ประवालพฤกษ์. สถานภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค ระดับปฏิบัติ. (ม.ป.ท.), 2548.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิฑูรย์ เจริญอาสาชัย. การศึกษาการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนแกนนำสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ศิริชัย อนันตผล. สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- ศุภมาส ลิมาวัฒนชัย. กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่อง: พหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สมนึก ธาตุทอง. เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, 2548.
- สมหมาย สว่างวัฒนากรชัย. การศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาบริหารการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ตั้งเวียง ดังคณาพร. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ลำลี ทองธิว. หลักและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุธี เหลืองมณีเวช. การศึกษาความพร้อมของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- หทัยรัตน์ เสียงดัง. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- อุบล รักการงาน. การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- อูมา สุคนธมาน. การประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ภาษาอังกฤษ

- Bell, A., and Sigsworth, A. **The small rural primary school**. London: The Falmer Press, 1987.
- McNeil, J. D. **Curriculum : the teacher's initiative**. New Jersey: Pearson Education, 2003.
- Wasley, P.A., and Lear, R. J. Small Schools Real Gains. **Educational Leadership** 58 (March 2001): 22-27.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง
เลขานุการและอาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. คุณกิตติมา จันทร์นิต
ศึกษานิเทศน์ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
3. คุณจันทน์ ต้นสกุล
คศ. 2 โรงเรียนบ้านกลางประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา เขต 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 ตอบคำถามในนามของโรงเรียนตามความ
เป็นจริง และ โปรดตอบทุกข้อ
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านเป้าหมาย และเนื้อหาของ
หลักสูตรสถานศึกษา ในด้าน
    - การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
    - การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
    - การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
  - ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการออกแบบกิจกรรม
การเรียนการสอน ในด้าน
    - การออกแบบการเรียนรู้
    - การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และจะ
นำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพ และการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปช่วยเหลือโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

ขอความอนุเคราะห์จากท่านส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยหลังจากได้รับภายใน 1 สัปดาห์ โดย
ใช้ซองที่ผู้วิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือใน
การวิจัยมา ณ โอกาสนี้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง การดำเนินการให้ความช่วยเหลือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้เอกสาร และข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเพื่อสามารถดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรได้
2. การจัดประชุมชี้แจง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการจัดการอบรมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเพื่อสามารถดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรได้
3. การจัดเชิญวิทยากร ผู้นิเทศ นักแนะแนวการศึกษา เพื่อ เป็นการช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากร ด้านเอกสารหลักสูตรและข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และชุมชน ด้านการสร้างควมเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้องปฏิบัติ และเพื่อการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. การจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเตรียมการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนทางการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยบริการทางการศึกษา อันเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมี 175 เขตใน 76 จังหวัด โดยมีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน และกำกับดูแลการดำเนินการ ภารกิจหลักของเขตพื้นที่การศึกษา คือ การกำกับ ดูแล สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

(ในการตอบคำถามต่อไปนี้ ท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ในสิ่งที่ท่านปฏิบัติจริง)

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. วุฒิการศึกษา
 ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางด้าน.....
 ปริญญาตรี วิชาเอก.....วิชาโท.....
 ปริญญาโท สาขาวิชา.....
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
3. โรงเรียนของท่านมีผู้บริหารและครูนับรวมกัน จำนวน.....คน
4. โรงเรียนของท่านเปิดสอนจากชั้น..... จนถึงชั้น .....รวม จำนวน.....ห้อง
5. นักเรียนในโรงเรียนของท่านปัจจุบันมี.....คน
6. ท่านมีภาระงานการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดบ้าง
 ภาษาไทย สุขศึกษา และพลศึกษา
 คณิตศาสตร์ ศิลปะ
 วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
 สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ
7. ท่านมีภาระงานสอนหรือไม่
 ไม่ได้สอน แต่มีภาระงานอื่น
 สอน และมีภาระงานอื่น
8. ท่านได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2545-2547 หรือไม่
 ไม่ได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนา
 ได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนา
หน่วยงานที่จัดอบรม และจัดการสัมมนา คือ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)
 มหาวิทยาลัย
 กลุ่มโรงเรียน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้ออกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร.แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
☐ 2.2 สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ☐ 2.3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ☐ 2.4 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ☐ 2.5 สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ☐ 2.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			....							....
ในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหา หรือไม่อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	☐	☐	....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	....
6. โรงเรียนของท่านได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพ และปัญหาในท้องถิ่น หรือไม่ ☐ 1. ไม่ได้กำหนด ☐ 2. กำหนด โดยร่วมมือกับบุคคลต่างๆ ดังนี้ ☐ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ 2.2 ตัวแทนผู้ปกครอง			....							....

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ และในกรณีที่ช่องว่างไม่พอท่านสามารถเขียนเพิ่มเติมที่กระดาษหน้าหลังได้

(ในการตอบคำถามทุกข้อ ท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ในสิ่งที่ท่านปฏิบัติจริง)

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา		ให้เอกสาร/ข้อมูลสารสนเทศ/เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร	จัดประชุมชี้แจง/แลกเปลี่ยนความคิดเห็น/จัดอบรม	จัดเชิญวิทยากร/ผู้นิเทศ/นักแนะแนวการศึกษา	จัดสรรงบประมาณ	นิเทศ/กำกับ/ติดตาม	ไม่ได้รับการสนับสนุนใดๆ	หมายเหตุ เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหาอย่างไร ระบุสั้น ๆ
<p>19.(กรณีที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกรุณาข้ามไปข้อถัดไป) โรงเรียนของท่านมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)</p> <p>( ) 1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว</p> <p>( ) 2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน</p> <p>( ) 3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ</p> <p>( ) 4. การบูรณาการแบบโครงการ</p> <p>( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....</p> <p>และมีปัญหาหรือไม่ อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง</p>	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
<p>20.โรงเรียนของท่านมีปัญหาในการยึดหลักการจัดการเรียนการสอนโดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” หรือไม่ อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง</p>	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
( ) 5. จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการการศึกษา เข้ากับศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตาม หลักศาสนาของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 6. จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรัก การออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มี สุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 7. จัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภค มี ค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 8. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจใน ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็น ไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร.แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
( ) 9. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ความเป็นไทย อันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 10. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ในท้องถิ่น และชุมชนของตน	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
23. โรงเรียนของท่านมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือไม่	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 1. ไม่ได้ดำเนินการ			....							....
( ) 2. ดำเนินการ โดยมีรูปแบบ ดังนี้			....							....
( ) 2.1 การสร้าง/ผลิตเอง			....							....
( ) 2.2 การจัดทำเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง บางส่วน			....							....
( ) 2.3 การเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย			....							....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
31.กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนของท่านเป็นแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)			....							....
( ) 1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความ ต้องการของผู้เรียน(ชุมนุม/ชมรม)			.....							.....
( ) 2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญ ประโยชน์			.....							.....
( ) 3. กิจกรรมโครงงานพัฒนาผู้เรียน/โครงการพิเศษ			.....							.....
( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			.....							.....
ในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไรและได้รับ การสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามค่ะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการ
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ตอบคำถามในนามของโรงเรียนตามความ
เป็นจริง และ โปรดตอบทุกข้อ
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านเป้าหมาย และเนื้อหาของ
หลักสูตรสถานศึกษา ในด้าน
    - การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
    - การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
    - การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
  - ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการออกแบบกิจกรรม
การเรียนการสอน ในด้าน
    - การออกแบบการเรียนรู้
    - การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และจะ
นำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพ และการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปช่วยเหลือโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

ขอความอนุเคราะห์จากท่านส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยหลังจากได้รับภายใน 1 สัปดาห์ โดย
ใช้ซองที่ผู้วิจัยแนบมาพร้อมกันนี้ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือใน
การวิจัยมา ณ โอกาสนี้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง การดำเนินการให้ความช่วยเหลือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้เอกสาร และข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเพื่อสามารถดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรได้
2. การจัดประชุมชี้แจง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการจัดการอบรมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเพื่อสามารถดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรได้
3. การจัดเชิญวิทยากร ผู้นิเทศ นักแนะแนวการศึกษา เพื่อ เป็นการช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากร ด้านเอกสารหลักสูตรและข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และชุมชน ด้านการสร้าง ความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้องปฏิบัติ และเพื่อการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. การจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเตรียมการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนทางการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยบริการทางการศึกษา อันเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมี 175 เขตใน 76 จังหวัด โดยมีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน และกำกับดูแลการดำเนินการ ภารกิจหลักของเขตพื้นที่การศึกษา คือ การกำกับ ดูแล สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการ การศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

(ในการตอบคำถามต่อไปนี้ ท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ในสิ่งที่ท่านปฏิบัติจริง)

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. วุฒิการศึกษา
 ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางด้าน.....
 ปริญญาตรี วิชาเอก.....วิชาโท.....
 ปริญญาโท สาขาวิชา.....
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
3. โรงเรียนของท่านมีผู้บริหารและครูนับรวมกัน จำนวน.....คน
4. โรงเรียนของท่านเปิดสอนจากชั้น..... จนถึงชั้น .....รวม จำนวน.....ห้อง
5. นักเรียนในโรงเรียนของท่านปัจจุบันมี.....คน
6. ท่านมีภาระงานการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดบ้าง
 ภาษาไทย สุขศึกษา และพลศึกษา
 คณิตศาสตร์ ศิลปะ
 วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
 สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ
7. ท่านมีภาระงานสอนหรือไม่
 ไม่ได้สอน แต่มีภาระงานอื่น
 สอน และมีภาระงานอื่น
8. ท่านได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2545-2547 หรือไม่
 ไม่ได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนา
 ได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนา
หน่วยงานที่จัดอบรม และจัดการสัมมนา คือ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)
 มหาวิทยาลัย
 กลุ่มโรงเรียน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้ออกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้แทน/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร.แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
☐ 2.2 สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ☐ 2.3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ☐ 2.4 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ☐ 2.5 สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ☐ 2.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			....							....
ในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหา หรือไม่อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	☐	☐	....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	....
6. โรงเรียนของท่านได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพ และปัญหาในท้องถิ่น หรือไม่ ☐ 1. ไม่ได้กำหนด ☐ 2. กำหนด โดยร่วมมือกับบุคคลต่างๆ ดังนี้ ☐ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ 2.2 ตัวแทนผู้ปกครอง			....							....

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ และในกรณีที่ช่องว่างไม่พอท่านสามารถเขียนเพิ่มเติมที่กระดาษหน้าหลังได้

(ในการตอบคำถามทุกข้อ ท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ในสิ่งที่ท่านปฏิบัติจริง)

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
19.(กรณีที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกรุณาข้ามไปข้อถัดไป) โรงเรียนของท่านมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ( ) 1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ( ) 2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน ( ) 3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ ( ) 4. การบูรณาการแบบโครงการ ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... และมีปัญหาหรือไม่ อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
20.โรงเรียนของท่านมีปัญหาในการยึดหลักการจัดการเรียนการสอนโดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” หรือไม่ อย่างไรและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
( ) 5. จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการการศึกษา เข้ากับศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตาม หลักศาสนาของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 6. จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรัก การออกกำลังกาย สามารถดูแลตนเองให้มี สุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 7. จัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภค มี ค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 8. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจใน ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็น ไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร.แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
( ) 9. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ความเป็นไทย อันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 10. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ในท้องถิ่น และชุมชนของตน	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
23. โรงเรียนของท่านมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือไม่	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
( ) 1. ไม่ได้ดำเนินการ										
( ) 2. ดำเนินการ โดยมีรูปแบบ ดังนี้										
( ) 2.1 การสร้าง/ผลิตเอง										
( ) 2.2 การจัดทำเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง บางส่วน										
( ) 2.3 การเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย										

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน รบกวนปัญหา อย่างไรระบุ สั้น ๆ
( ) 5. การจัดงานเพื่อหารายได้ และมีปัญหาในการจัดหา หรือไม่ อย่างไรและได้รับการ สนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
25. โรงเรียนของท่านได้จัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติใน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใน สถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติ ร่วมกันหรือไม่ ( ) 1. ไม่ได้ดำเนินการ ( ) 2. ดำเนินการ และมีปัญหาหรือไม่ อย่างไรได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....
26. โรงเรียนของท่านจัดให้มีการวัดและการประเมินผลการ เรียนรู้ในรูปแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ( ) 1. การประเมินจากการปฏิบัติ ( ) 2. การประเมินตามสภาพจริง ( ) 3. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน ( ) 4. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....			....							....

ขั้นตอนการพัฒนาและการดำเนินการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	ปัญหา		ลักษณะปัญหา (โปรดระบุ)	ลักษณะการสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
	ไม่มี ปัญหา	มี ปัญหา		ให้เอกสาร/ ข้อมูล สารสนเทศ/ เป็นแหล่ง ข้อมูล ข่าวสาร	จัดประชุม ชี้แจง/ แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ จัดอบรม	จัดเชิญ วิทยากร/ ผู้นิเทศ/ นักแนะ แนว การศึกษา	จัดสรร งบประมาณ	นิเทศ/ กำกับ/ ติดตาม	ไม่ได้รับ การ สนับสนุน ใดๆ	หมายเหตุ เมื่อ ไม่ได้รับการ สนับสนุน ร.ร. แก้ปัญหา อย่างไร ระบุสั้น ๆ
31.กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนของท่านเป็นแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)			....							....
( ) 1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความ ต้องการของผู้เรียน(ชุมนุม/ชมรม)			.....							.....
( ) 2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญ ประโยชน์			.....							.....
( ) 3. กิจกรรมโครงงานพัฒนาผู้เรียน/โครงการพิเศษ			.....							.....
( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			.....							.....
ในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไรและได้รับ การสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้านใดบ้าง	( )	( )	....	( )	( )	( )	( )	( )	( )	....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามค่ะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ช่วงชั้นที่ 1 และ 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล(ผู้ให้สัมภาษณ์).....

ครูฝ่ายวิชาการที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่
.....

โรงเรียน..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

เขตการศึกษา..... วัน/เดือน/ปี.....

เวลา..... หมายเลขโทรศัพท์.....

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ.....
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด ( ) ปริญญาตรี สาขาวิชา.....
( ) ปริญญาโท สาขาวิชา.....
( ) ปริญญาเอก สาขาวิชา.....
( ) อื่นๆ .....
4. ตำแหน่งปัจจุบัน ( ) ผู้บริหาร โรงเรียน
( ) ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน
( ) ครูฝ่ายวิชาการ
( ) ครูฝ่ายบุคลากร
( ) ครูฝ่ายงบประมาณ
( ) ครูฝ่ายทั่วไป

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1. ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันได้แก่
  - การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
  - การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
  - การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
  - การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

- การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค
- การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค
- การกำหนดเวลา หรือจำนวนหน่วยกิจ
- การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
- การจัดทำแผนการเรียนรู้
- การออกแบบการเรียนรู้
  - การจัดการเรียนรู้
  - สื่อการเรียนรู้
  - การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้
- การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - กิจกรรมนักเรียน
  - กิจกรรมแนะแนว

1.1 ขั้นตอนใดมีปัญหาหนักเป็นอันดับ 1,2 เพราะอะไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุน หรือไม่

อย่างไร

1.2 ขั้นตอนใดไม่ประสบปัญหาเลย เพราะอะไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร

2. ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ความร่วมมืออย่างไร มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
3. ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ทางโรงเรียนของท่านมีการจัดให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนหรือไม่ และบูรณาการประเด็นดังกล่าวสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างไร ประสบปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
4. การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ทางโรงเรียนของท่านมีการจัดให้สอดคล้องกับความถนัด หรือความสนใจของนักเรียนหรือไม่ และประสบปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร

5. โรงเรียนของท่านมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ประสบปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
6. โรงเรียนของท่านมีรูปแบบ/วิธี การจัดการเรียนรู้แบบใด (เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบโครงงาน ฯลฯ) ประสบปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
7. โรงเรียนของท่านมีการปลูกฝังให้เด็กทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้ท้องถิ่น และสังคม อย่างไร และประสบปัญหาหรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
8. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ อันได้แก่
- การบริหารงานวิชาการ
  - การบริหารงานบุคลากร
  - การบริหารงานงบประมาณ
  - การงานบริหารทั่วไป
- หรือไม่ อย่างไร ท่านดำเนินการแก้ปัญหา หรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร

แบบศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ
การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ช่วงชั้นที่.....

ชื่อโรงเรียน.....

ที่อยู่.....

ประเด็นที่ศึกษาจาก เอกสาร	ชื่อเอกสาร	รายละเอียดอย่างย่อ ของเอกสาร
1. การดำเนินการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียน 2. การกำหนดโครงสร้าง ของหลักสูตร 3. การกำหนดสาระของ หลักสูตร 4. การออกแบบการเรียนรู้ 5. การออกแบบกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน		
หลักฐานการให้ความช่วยเหลือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
6. เอกสาร และข้อมูล สารสนเทศจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา 7. เอกสารการประชุมชี้แจง/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา		

ประเด็นที่ศึกษาจากเอกสาร	ชื่อเอกสาร	รายละเอียดอย่างย่อของเอกสาร
<p>8. หนังสือ / จดหมายเชิญวิทยากร ผู้นิเทศ นักแนะแนวการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>9. หลักฐานการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>10. หลักฐานการนิเทศกำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา</p>		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

รายละเอียดเพิ่มเติมเรื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ใน 10 จังหวัดภาคใต้ จากแบบสอบถามส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้น และภาพรวม

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ไม่มีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ทำเพียงแต่รับทราบเรื่องเท่านั้น	10	5.1	10	5.1	20	5.1
2) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4	2.0	4	2.0	8	2.0
3) บุคลากรมีน้อย ในขณะที่ภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีมาก อีกทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เช่น วิชาภาษาต่างประเทศ	9	4.6	4	2.0	13	3.3
4) คณะกรรมการขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	3	1.5	1	0.5	4	1.0
5) ศึกษานิเทศก์ติดตามและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง	1	0.5	3	1.5	4	1.0
2. ปัญหาในการประสานงานกับคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) คณะกรรมการไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หรือเวลาว่างของแต่ละคนไม่ตรงกันเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	9	4.6	4	2.0	13	3.3
2) คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเห็นว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเรื่องยาก	6	3.1	6	3.1	12	3.1
3. ปัญหาในการร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) ชุมชนมอบภาระการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาดำเนินการ เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งชุมชนไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนใจทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวมากกว่า	20	10.2	12	6.1	32	8.2
2) ขาดงบประมาณในการดำเนินการจัดการประชุม	2	1.0	2	1.0	4	1.0
3) ผู้บริหารขอเปลี่ยนวิสัยทัศน์เป็นของผู้บริหารเอง	2	1.0	1	0.5	3	0.8
4) ครูขาดความใส่ใจใฝ่รู้	2	1.0	2	0.5	4	1.0
5) การกำหนดวิสัยทัศน์ใกล้เคียงศักยภาพของโรงเรียน อีกทั้งความต้องการของชุมชนมีมากเกินไปศักยภาพของโรงเรียนจะตอบสนอง	2	1.0	2	1.0	4	1.0
6) โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	2	1.0	2	1.0	4	1.0

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ปัญหาในการจัดทำภารกิจของสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำภารกิจ และไม่ได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้อย่างจริงจัง	9	4.6	8	4.1	17	4.3
2) ภารกิจไม่ค่อยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เพราะมีการลอกและสำเนามาจากโรงเรียนอื่น โดยไม่ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาของชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง	4	2.0	2	1.0	6	1.5
3) ขาดงบประมาณในการจัดอบรมสร้างความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่บุคลากร	1	0.5	2	1.0	3	0.8
5. ปัญหาในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้						
1) มีการลอกหลักสูตรสถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เนื่องจากครูไม่เข้าใจในการจัดทำเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งเวลาในการจัดทำมีน้อย	10	5.1	10	5.1	20	5.1
6. ปัญหาในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้						
1) การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงเกินศักยภาพของผู้เรียน ไม่ได้มองบนพื้นฐานความเป็นจริง	2	1.0	2	1.0	4	1.0
2) ไม่ได้มาจากส่วนรวมร่วมกันกำหนดขึ้น	2	1.0	2	1.0	4	1.0

ตารางที่ 24 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานที่กล่าวไว้ว่า “เวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีเวลาวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง” มีดังต่อไปนี้						
1) ครูสอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีสาระมาก	12	6.1	12	6.1	24	6.1
2) นักเรียนขาดโอกาสที่จะเรียนครบตามเวลา เนื่องจากขาดบุคลากรในการสอนไม่เพียงพอ	15	7.7	8	4.1	23	5.9
2. ปัญหาเรื่องการแบ่งเวลาระหว่างเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 และเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังต่อไปนี้						
1) ครูมีจำนวนน้อย จึงไม่ค่อยได้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	10	5.1	7	3.6	17	4.3

ตารางที่ 25 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของโรงเรียน มีดังต่อไปนี้						
1) บุคลากรมีน้อยแต่งานหลักในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีความพร้อม อีกทั้งขาดบุคลากรที่ความรู้เฉพาะสาขา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นงานหนัก	7	3.6	6	3.1	13	3.3
2) บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	2	1.0	1	0.5	3	0.8
3) การกำหนดสาระการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีจำนวนสาระมาก ทำให้จัดการเรียนการสอนไม่ทัน	6	3.1	4	2.0	10	2.6
4) ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมน้อยกว่าเกณฑ์ที่วางไว้	1	0.5	2	1.0	3	0.8
2. ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ มีดังต่อไปนี้						
1) บุคลากรมีน้อยและขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง อันได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	15	7.7	15	7.7	30	7.7
2) ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการกำหนดสาระการเรียนรู้จึงมีการลอกสาระการเรียนรู้จากโรงเรียนอื่น โดยเปลี่ยนแค่ชื่อสถานศึกษา	3	1.5	2	1.0	5	1.3
3) ครูจัดสาระ โดยไม่สอดคล้องเกี่ยวกับสภาพและความเป็นท้องถิ่น	2	1.0	1	0.5	3	0.8
4) สาระการเรียนรู้กับโครงสร้างเวลาไม่สอดคล้องกัน โดยสาระมีจำนวนมาก ในขณะที่เวลาเรียนน้อย	2	1.0	2	1.0	4	1.0
5) การกำหนดสาระการเรียนรู้ของแต่ละ โรงเรียนไม่เหมือนกัน ทำให้มีปัญหาตอนสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	1	0.5	1	0.5	2	0.5
3. ปัญหาในการจัดสาระเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมถึงขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน	11	5.6	9	4.6	20	5.1
2) ไม่ได้บูรณาการเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา	5	2.6	3	1.5	8	2.0
3) สอน โดยบูรณาการเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาแต่ไม่ได้เขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ	1	0.5	2	1.0	3	0.8

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ปัญหาในการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ปัญหาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา มีดังต่อไปนี้						
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา	6	3.1	5	2.6	11	2.8
2) ไม่มีเวลาในการคิดวิเคราะห์ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา	2	1.0	2	1.0	4	1.0
5. ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดครู อีกทั้งครูที่มีอยู่ไม่เข้าใจเรื่องการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ	6	3.1	6	3.1	12	3.1
2) ไม่มีเวลาจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ	4	2.0	3	1.5	7	1.8
3) มีการบูรณาการแต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4	2.0	2	1.0	6	1.5
4) ขาดการประสานงานระหว่างบุคลากรในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2	1.0	1	0.5	3	0.8
6. ปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังต่อไปนี้						
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	10	5.1	10	5.1	20	5.1
2) ครูไม่มีเวลาจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื่องจากภาระงานมาก	12	6.1	8	4.1	20	5.1
3) ขาดเอกสาร และหนังสืออ้างอิงในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	1	0.5	2	1.0	3	0.8

ตารางที่ 26 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังต่อไปนี้						
1) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	6	3.1	5	2.6	11	2.8
2) ขาดการประสานงานระหว่างบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	6	3.1	4	2.0	10	2.6
3) ภาระงานของครูมาก ไม่มีเวลาในการเรียนรู้แบบบูรณาการ	1	0.5	2	1.0	3	0.8
2. ปัญหาในการยึดหลักการจัดการเรียนการสอน โดย “ผู้เรียนมีความสำคัญ” หรือ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีดังต่อไปนี้						
1) ครูผู้สอนยังไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีความสอดคล้องตามหลักการดังกล่าว ยังคงสอนในรูปแบบเดิมๆ	6	3.1	5	2.6	11	2.8

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2) ผู้บริหารทำการนิเทศไม่ต่อเนื่อง	2	1.0	2	1.0	4	1.0
3. ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ มีดังต่อไปนี้						
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	6	3.1	5	2.6	11	2.8
2) ผู้มานิเทศแต่ละคนมีรูปแบบในการนิเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ครูเกิดความสับสนว่าควรดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องอย่างไร	1	0.5	1	0.5	2	0.5
3) ขาดบุคลากรและแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ	5	2.6	2	1.0	7	1.8
4) เวลาจำกัดทำให้การจัดกิจกรรมได้ผลไม่เต็มที่	2	1.0	2	1.0	4	1.0
4. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีดังต่อไปนี้						
1) ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ยังคงเน้นความจำมากกว่าทักษะการคิด	14	7.1	10	5.1	24	6.1
2) ครูผู้สอนและตัวผู้เรียนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในการผลิตและการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ และมีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค	5	2.6	3	1.5	8	2.0
3) ขาดครูผู้สอนที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการออกกำลังสามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี อีกทั้งมีอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมน้อย และสถานที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น สนามมีน้ำขัง และเป็นดินแดง	4	2.0	3	1.5	7	1.8
4) การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ บางครั้งไม่สามารถจัดได้เนื่องจากเวลาไม่เพียงพอ และครูยังยึดติดกับวิธีการเก่าๆ นักเรียนต้องนั่งอยู่กับที่ หากห้องใดจัดกิจกรรมได้สนุกสนานอาจถูกมองว่าขาดระเบียบวินัย	4	2.0	5	2.6	9	2.3
5) ไม่ได้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก อย่างชัดเจน เนื่องจากครูมีความรู้ในวัฒนธรรมอื่นน้อย	2	1.0	9	4.6	11	2.8
6) ขาดงบประมาณ และสื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม	4	2.0	4	2.0	8	2.0
5. ปัญหาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีดังต่อไปนี้						
1) งบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ อันมีผลทำให้สื่อการเรียนรู้, คู่มือครู และหนังสือเรียนไม่เพียงพอ	17	8.7	14	7.1	31	7.9
2) ครูผลิตสื่อที่น้อย	6	3.1	5	2.6	11	2.8
3) ครูขาดทักษะการวางแผน ในการจัดสรรเวลาเพื่อใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	5	2.6	5	2.6	10	2.6

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4) ผู้บริหารเทศบาลไม่ต่อเนื่อง	6	3.1	5	2.6	11	2.8
5) ผู้เรียนขาดทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาหาความรู้ที่เหมาะสม	2	1.0	2	1.0	4	1.0
6. ปัญหาในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีดังต่อไปนี้						
1) มีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอในการใช้งาน โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานต้นสังกัด	1	0.5	1	0.5	2	0.5
2) งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมหรือเพื่อซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่	21	10.7	15	7.7	36	9.2
3) คอมพิวเตอร์ที่ได้จากรัฐ ไม่ตรงตามสเป็ค โดยเป็นของมือสองคุณภาพต่ำใช้งานได้น้อย ไม่คุ้มค่า	1	0.5	1	0.5	2	0.5
7. ปัญหาในการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน มีดังต่อไปนี้						
1) ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	12	6.1	11	5.6	23	5.9
2) ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐาน และไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน	10	5.1	9	4.6	19	4.9
8. ปัญหาในการประเมินผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้						
1) นักเรียนบางคนอ่านหนังสือไม่คล่องเนื่องจากนักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษามลายู มากกว่าภาษาไทย	5	2.6	3	1.5	8	2.0
2) นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์	11	5.6	10	5.1	21	5.4
9. ปัญหาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไปสอบที่หน่วยสอบอื่น	2	1.0	2	1.0	4	1.0
2) ข้อสอบที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติเป็นการออกข้อสอบจากบทที่ 1 ถึง บทสุดท้ายของการเรียน โดยที่ผู้เรียนยังเรียนไม่ถึงบทสุดท้าย	1	0.5	1	0.5	2	0.5

ตารางที่ 27 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังต่อไปนี้						
1) อายุของผู้เรียนต่างกันมาก ยากแก่การจัดกิจกรรม	4	2.0	4	2.0	8	2.0
2. ปัญหาในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีดังต่อไปนี้						
1) การจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ต่อเนื่อง โดยจัดทำเฉพาะกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน และการจัดกิจกรรมแนะแนวยังไม่ครบตามกระบวนการแนะแนว เช่น ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิธีการแนะแนวยังไม่มีความหลากหลาย เป็นต้น	6	3.1	5	2.6	11	2.8
2) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว	7	3.6	6	3.1	13	3.3
3. ปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียน มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความถนัด ความชำนาญในการจัดกิจกรรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์	4	2.0	1	0.5	5	1.3
2) ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนอย่างทั่วถึง เช่น นักเรียนสนใจเรียนดนตรีแต่ขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน	5	2.6	4	2.0	9	2.3
3) จัดกิจกรรมนักเรียนได้ไม่หลากหลาย เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนน้อย	2	1.0	2	1.0	4	1.0
4) ครูผู้สอนและผู้ปกครองบางส่วนไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมผู้เรียน	4	2.0	4	2.0	8	2.0

ตารางที่ 28 ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากแบบสอบถามในส่วนที่มีลักษณะเป็นแบบเติมความ แยกเป็นช่วงชั้นและภาพรวม

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ มีดังต่อไปนี้						
1) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการงานวิชาการและไม่มีกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารงาน	9	4.6	8	4.1	17	4.3
2) มีการนิเทศติดตามน้อย	3	1.5	3	1.5	6	1.5
3) ขาดสื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนการสอน	4	2.0	4	2.0	8	2.0

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียน	ช่วงชั้น					
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		รวม	
	N=196		N=196		N=392	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4) บุคลากรยังขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งสอนโดยไม่ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตร	5	2.6	5	2.6	10	2.6
5) เวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน	2	1.0	2	1.0	4	1.0
2. ปัญหาในการบริหารงานบุคลากร มีดังต่อไปนี้						
1) ขาดบุคลากร อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ อีกทั้ง ภาระงานมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการะงาน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพ	16	8.2	14	7.1	30	7.7
2) บุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อย	6	3.0	6	3.0	12	3.0
3) ฝ่ายบุคลากรยังไม่เข้าใจในการบริหารงานบุคลากร	5	2.6	5	2.6	10	2.6
3. ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ มีดังต่อไปนี้						
1) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานของโรงเรียนทุกด้าน	15	7.7	14	7.1	29	7.4
2) มีความล่าช้าในการเบิกจ่าย อีกทั้งยังมีการแบ่งเป็นงวดทำให้ก่อหนี้ผูกพัน	2	1.0	2	1.0	4	1.0
3) ขาดการวางแผนแบบบูรณาการในการจัดซื้อ-จ้าง	1	0.5	1	0.5	2	0.5
4) ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารงานงบประมาณของบุคลากรไม่ตรงกัน	2	1.0	2	1.0	4	1.0
4. ปัญหาในการบริหารงานทั่วไป มีดังต่อไปนี้						
1) ภาระงานมาก แต่บุคลากรมีน้อยทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายไว้	7	3.6	7	3.6	14	3.6

ภาคผนวก ง

รายละเอียดเพิ่มเติมเรื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ใน 10 จังหวัดภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ครูและทำการศึกษาเอกสาร
ของโรงเรียนที่มีการสัมภาษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 สภาพการพัฒนาลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	9	100
2. มีตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมในการพัฒนาลักสูตรสถานศึกษา เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อมารับรู้ รับฟังเรื่องต่างๆ	9	100

ตารางที่ 30 สภาพการพัฒนาลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการจัดโครงสร้างของลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การจัดโครงสร้างของลักสูตรสถานศึกษาตามที่ลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จัดโดย 1) กำหนดลักสูตร โดยแบ่งเป็นช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	9	100
2) กำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี	9	100

ตารางที่ 31 สภาพการพัฒนาลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของลักสูตรสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการจัดสาระของลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การพัฒนาลักสูตรสถานศึกษา ทำโดย 1) การรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภายในอำเภอของตน หรือภายในตำบลของตน เพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาลักสูตรสถานศึกษา โดยในการนี้มีศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคอยให้คำแนะนำ และทำการรวบรวมเอกสารลักสูตรเพื่อทำการพิมพ์แจกจ่ายให้โรงเรียนที่เข้าร่วมพัฒนาลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้	5	55.6
2) การปรับจากลักสูตรใน CD-ROM สำเร็จรูปที่มีจำหน่าย ให้เข้ากับสภาพของโรงเรียน	2	22.2
3) การนำลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เสร็จแล้วเป็นหลักและปรับบางส่วนให้เหมาะสมกับโรงเรียน จนกลายเป็นลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน	2	22.2
2. การจัดสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ 1) ครูทำการสอนแทรกในเนื้อหาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นไปตามสถานการณ์แล้วแต่ครูเห็นว่าความเหมาะสม แต่ไม่ได้จัดทำเอกสารหรือแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5	55.6
2) ครูทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยการเขียนแผนอย่างง่าย คือ การเขียนแผนการเรียนรู้แบบธรรมดาแล้วเขียนแทรกเนื้อหาที่ต้องการบูรณาการเข้าไปในแผนการเรียนรู้	4	44.4

ตารางที่ 31 (ต่อ)

สภาพการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
3. การจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน	8	88.9
1) ชุมชนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์	5	55.6
2) ชุมชนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกงานอาชีพและการเกษตร	4	44.4
4. การจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	9	100
1) นักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์	6	66.7
2) นักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี กีฬา และการเกษตร	3	33.3
5. การจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนนั้นเป็นเรื่องเดียวกันกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น	3	33.3
6. การปรับหลักสูตรใหม่ทุกปีในส่วนของเนื้อหาและสาระ	8	88.8

ตารางที่ 32 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการออกแบบการเรียนรู้	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการสอนแทรกไปในเนื้อหาในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วแต่ครูผู้สอนเห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ได้ทำเป็นหลักฐานหรือบันทึกไว้	7	77.8
2. การจัดการเรียนรู้โดยมีรูปแบบ/วิธีที่หลากหลาย		
1) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	8	88.9
2) การทำกิจกรรมในห้องเรียน	7	77.8
3) การทัศนศึกษา โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ออกงบประมาณให้ หรือเป็นการเดินทางไปกับโรงเรียนอื่นในลักษณะขออาศัยไปด้วย	6	66.7
4) เรียนผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวังไกลกังวล	2	22.2
5) เรียนจากแหล่งการเรียนรู้ภายใน โรงเรียนที่โรงเรียนจัดทำขึ้น	2	22.2

ตารางที่ 33 สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

สภาพการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นและชุมชน	9	100

ตารางที่ 34 ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาในการดำเนินงานและการจัดการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. คณะกรรมการสถานศึกษาและตัวแทนจากชุมชนไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - โรงเรียนร่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือ ร่างหลักสูตรขึ้นก่อนแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการ	2	22.2
2. คณะกรรมการ ไม่มีเวลาในการมาร่วมประชุมเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	7	77.8
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - โรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนเวลาในการประชุมเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมประชุมมากที่สุด	3	33.3

ตารางที่ 35 ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาในการจัด โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. สาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีจำนวนมาก ขากแก่การกำหนด โครงสร้างได้อย่างเหมาะสมและลงตัว	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -	-	-

ตารางที่ 36 ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - ใช้เครือข่ายทางวิชาการเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจ ถามเพื่อนครู หรือเป็นการรวมกลุ่มกันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อพูดคุยและแก้ปัญหา	6	66.7
- การสำเนาจากโรงเรียนที่ทำเรียบร้อย และนำมาปรับในส่วนที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน	3	33.3
2. สาระการเรียนรู้มีมาก ซ้ำซ้อนและมีความคล้ายกันในบางสาระ อีกทั้งบางสาระเป็นนามธรรมเกินไป ซึ่งยากต่อการการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -	-	-
3. เวลาในการจัดทำสารถ้น้อยเกินไป	5	55.6
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -	-	-

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ปัญหาการจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และของผู้เรียน ได้ โดยเฉพาะครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในการสอนคอมพิวเตอร์	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - ขอบุคลากรจากภายนอก เช่น นักศึกษาฝึกงาน จากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อมาสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน	2	22.2
5. การได้รับเอกสารเกี่ยวกับแผนการเรียนแบบบูรณาการล่าช้า เนื่องจากมีการส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมาหลายปีแล้ว แต่เพิ่งมีแผนการเรียนรูแบบบูรณาการสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กออกมาในปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 1	3	33.3
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> -	-	-
6. ครูไม่ได้ทำแผนการเรียนรูแบบบูรณาการ เนื่องจาก		
1) ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนการเรียนรูแบบบูรณาการ	4	44.4
2) ภาระงานสอนมาก อีกทั้งไม่มีเวลาเนื่องจากต้องรับหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากการสอน	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - การจัดทำแผนการเรียนรูในชั้นใดชั้นหนึ่ง วิชาใดวิชาหนึ่ง ทำสลับกันไปทุกชั้นในทุกปี - ทำแผนการสอนโดยการเลือกเอาวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ แต่ทำแค่ 2-3 แผน รวมทำเป็นบท หรือเป็นเรื่อง อย่างกว้างๆ แล้วกำหนดเวลาที่ต้องเรียน และสอนภายในเวลานั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดว่าต้องสอนวันไหนเป็นการตายตัว เพื่อให้มีความยืดหยุ่น ได้กรณีที่ครูไม่อยู่ต้องไปประชุม หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างจากแผน จะทำเป็นบันทึกหลังสอน	1 3	11.1 33.3

ตารางที่ 37 ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาการออกแบบการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - ทางโรงเรียนเข้าเป็นโรงเรียนเครือข่ายกับโรงเรียนประจำจังหวัด ในการขอใช้คอมพิวเตอร์ โดยการจัดให้นักเรียนที่สมัครใจได้ไปเรียน คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนประจำจังหวัด 1 ครั้ง/สัปดาห์ แต่ทั้งนี้ จำกัดเฉพาะนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 - การนำนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน - การจัดงานหารายได้เข้าโรงเรียน เพื่อซื้อคอมพิวเตอร์	1 1 7	11.1 11.1 77.8
2. เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากเมือง จึงเป็นเรื่องยากในการมอบหมายให้นักเรียนหาวัสดุ และอุปกรณ์ เพื่อทำงานประกอบการเรียนรู้	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u> - ครูเป็นผู้เตรียมวัสดุ และอุปกรณ์ให้นักเรียน โดยในบางครั้งครูเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ	6	66.7

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ปัญหาการออกแบบการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
3. ครูมีจำนวนน้อย และครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทางโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	7	77.8
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- ยื่นเรื่องขอนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัดเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน และช่วยทำงานธุรการ	1	11.1
- ยื่นเรื่องขอเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนที่โรงเรียน	1	11.1
4. ครูยังยึดติดกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบเก่าๆ โดยยังยึดตัวครูเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและสอนโดยยึดหนังสือเป็นหลัก	3	33.3
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- กระตุ้นครูให้ปรับตัวและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น	3	33.3
5. นักเรียนไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำที่บ้าน	4	44.4
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- การทำหนังสือเชิญผู้ปกครองมาพูดคุย หรือการทำโครงการ “สนทนาศิษย์ลูก”	4	44.4

ตารางที่ 38 ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีแก้ปัญหา จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
1. การบริหารงานวิชาการ		
1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่ำกว่าเกณฑ์ และผู้เรียนไม่รักการอ่าน	6	66.7
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอ่านมากขึ้น เช่น หาข่าวมาติดบอร์ด และมีกรตอบปัญหาจากบอร์ดทุกวันศุกร์ เพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่าน	3	33.3
2) ศึกษานิเทศก์ยังขาดความเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนได้	5	55.6
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- ปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่เข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4	44.4
3) ขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานต้นสังกัดภายในจังหวัด	4	44.4
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
- เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดามผู้รู้จากที่อื่น เช่น จากหน่วยงานเดียวกันแต่คนละจังหวัด	3	33.3
4) การสอบวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ สร้างความกดดันแก่ครู เนื่องจากเด็กจากแต่ละโรงเรียนมีความสามารถไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างกัน	5	55.6
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
5) นักเรียนมีปัญหาในการสอบเข้าศึกษาต่อโรงเรียนอื่น เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาเรียนเกี่ยวกับท้องถิ่น แต่ข้อสอบเข้าไม่ได้นำส่วนนี้มาสอบ จึงเป็นความขัดแย้งกันของกระบวนการเรียนการสอน กับการสอบ	4	44.4
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-
2. การบริหารงานบุคลากร		
1) ครูมีจำนวนน้อย แต่ภาระงานที่ต้องดำเนินการมีจำนวนมากต้องทำเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งครูที่มีอยู่ไม่มีความรู้เฉพาะทางโดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-จ้างครูพิเศษเพิ่ม	6	66.7
-ครูทุกคนช่วยเหลือกันในทุกฝ่าย ทุกด้าน	3	33.3
2) ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และเกี่ยวกับการใช้สื่อ IT	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-ครูทำการศึกษาเพิ่มเติมจากเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจาก เอกสาร ข่าว ถามจากเครือข่ายวิชาการ และเพื่อนครู	5	55.6
3) ผู้บริหารเพิ่มภาระงานให้ครูผู้สอนมากยิ่งขึ้น	2	22.2
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-	-	-
3. การบริหารงานงบประมาณ		
1) งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการบริหารงานในโรงเรียน	9	100
<u>วิธีแก้ปัญหา</u>		
-จัดงนหาเงินเข้าโรงเรียน และของงบประมาณจากองค์กรท้องถิ่น	4	44.4
-การหารายได้จากการทำสวนยางพาราในพื้นที่โรงเรียน รายได้จากการขายน้ำยางพาราเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยการขอแรงจากผู้ปกครองในการบริจาคเงินเพื่อซื้อพันธุ์ยางและช่วยกรีดยางให้	1	11.1
-การทำสวนปาล์มในพื้นที่หลังโรงเรียน รายได้จากการขายผลปาล์มเป็นเงินพัฒนาโรงเรียน โดยช่วงเริ่มแรกมีชุมชนและนักเรียนมาช่วยปลูก และดูแลรักษาต้นปาล์มให้ ส่วนการเก็บผลผลิต ทางโรงเรียนมีคนงานมาเก็บให้	1	11.1
-การยึดหลักพระกระแสพระดำรัส “อยู่อย่างพอเพียง” โดยได้งบประมาณมาแค่ไหนก็ใช้แค่นั้น บริหารจัดการงบประมาณให้พอดี เป็นไปตามสภาพของโรงเรียน แต่ในกรณีที่ไม่มีพอจริงๆ ก็จะช่วยกันออกเงินส่วนตัวให้ หรือ ขอรับบริจาคเงินจากหน่วยงานในท้องถิ่นบ้าง จัดงานโรงเรียนเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียนบ้าง อีกทั้งครูให้เงินเบียดเบียนจากการเข้าร่วมประชุมของตนเองแก่โรงเรียนด้วย	2	22.2

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และวิธีแก้ปัญหา	จำนวน N = 9	ร้อยละ
4. การบริหารงานทั่วไป		
1) ผู้บริหารที่ไม่มีความเข้าใจในการบริหารจัดการ และไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อมาอธิบายความเข้าใจแก่ครู	2	22.2
วิธีแก้ปัญหา		
-การปรึกษาโรงเรียนใกล้เคียงที่มีความรู้ความเข้าใจแล้วนำมาปรับใช้ในการบริหารงานทั่วไปภายในโรงเรียน	2	22.2
2) การเปลี่ยนเป็นระบบใหม่ 4 งาน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ, การบริหารงานบุคลากร, การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป จึงยังไม่เข้าใจในการบริหารงานทั่วไป	4	44.4
วิธีแก้ปัญหา		
-	-	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรรณวิษา เกาพิเศษ เกิดวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2523 จังหวัดระนอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) เกียรตินิยมอันดับสอง ในปีการศึกษา 2544 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย